

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju**

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2019 rok**

Biłgoraj, dnia 5 marca 2020 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 5
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku	str. 7
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej	str. 29
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży	str. 53
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy	str. 59
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia	str. 70
VII. Sytuacja epidemiologiczna powiatu	str. 74
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	str. 91
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	str. 93

WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie ww. zadań, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59) polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

W ścisłej współpracy z pionem nadzoru sanitarnego funkcjonuje baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Specjalistyczne, o szerokim i elastycznym zakresie badań laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie oraz laboratoria w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych tworzą zintegrowany system badań laboratoryjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubelskiego, w ramach którego wykonywane są badania środowiskowe, epidemiologiczne, żywności i wody, powietrza oraz pomiary radiacyjne.

Badania żywności, tj.:

- badania mikrobiologiczne,
- badania chemiczne (mykotoksyny, WWA, metale szkodliwe dla zdrowia, pestycydy, azotany, 3-MCPD),
- skażenia promieniotwórcze,
- GMO,
- lekooporność,
- znakowanie

oraz:

- badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w zakresie migracji (metale, I-rzędowe aminy aromatyczne),

wykonywane są przez współpracujące laboratoria akredytowane Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kielcach, Warszawie, Bydgoszczy, Rzeszowie, Białymstoku, Krakowie, a także przez laboratorium PIWet w Puławach.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania jakością w komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi w Biłgoraju monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz, w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego uruchomiono system powiadamiania alarmowego, nr tel. 695 732 451, przy którym pełnione są dyżury całą dobę.

Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali system zarządzania jakością zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020-„Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt - RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1677,79 km², którą zamieszkuje 102 004 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 4 miasta.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska
- higieny pracy w zakładach pracy
- higieny procesów nauczania i wychowania
- higieny wypoczynku i rekreacji
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych

poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
 - sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
 - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego
 - sekcja Higieny Komunalnej

- sekcja Higieny Pracy
- sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży
- stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego
- Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocja Zdrowia
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny.

W roku sprawozdawczym 2019 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 2082 kontrole (wizytacje), w wyniku których wydano 356 decyzji merytorycznych oraz 375 decyzji płatniczych. Wystawiono ogółem 42 postanowienia i 1 tytuł wykonawczy.

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono łącznie 64 mandaty karne na sumę 10 050 zł.

W roku 2019 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 278 próbek, w tym: 157 próbki żywności, 3 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 118 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Do zadań sekcji Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku do 31.07.2019 r. pracowało 7 osób, a od 01.08.2019 r. 6 osób posiadających wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji, zgłoszeniami w systemie RASFF i RAPEX, itp.

We współpracy z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym pracownicy sekcji HŻŻiPU dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, rolniczego handlu detalicznego, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają (na wnioski strony) zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W roku 2019 nadzór HŻŻ i PU obejmował ogółem 3497 obiektów, w tym:

- 1023 obiekty żywnościowo-żywnościowych w tym:
 - 97 zakładów produkcyjnych
 - 250 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 121 zakładów żywienia zamkniętego)
 - 676 obiektów obrotu żywnością
- 12 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością
- 10 obiektów obrotu kosmetykami
- 2452 produkcji podstawowej

W porównaniu do roku 2018 liczba zakładów produkcyjnych zwiększyła się o 8, liczba zakładów żywienia zbiorowego otwartego zwiększyła się o 2, liczba zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego zwiększyła się o 7, natomiast liczba obiektów obrotu żywnością zmniejszyła się o 1.

Dodatkowo, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej na bieżąco dokonywano wpisów do rejestru producentów żywności w zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej) – w 2019 r. zarejestrowano 826 rolników (w 2018 r. – 64), w tym 13 w zakresie rolniczego handlu detalicznego (w 2018 r. – 9).

W 2019 r. przeprowadzono ogółem **721 kontrole** urzędowych w 558 obiektach, w tym:

> **70 tematycznych:**

w zakresie:

- warunków wprowadzania do obrotu środków spożywczych z ruchomych punktów sprzedaży (RPS)
- warunków sanitarno – technicznych w zakładach produkcyjnych i obrotu żywnością
- znakowania środków spożywczych
- zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności w aspekcie UKŻ i MONIT - pobór próbek żywności do badań laboratoryjnych
- oceny sposobu żywienia
- prowadzonych akcji (wypoczynek zimowy/letni dzieci i młodzieży, festyny/imprezy masowe, sezon turystyczny – obiekty żywnościowe)

> **kontrole interwencyjne** – 50, w tym dotyczące:

- powiadomień w systemie RASFF (27)
- zgłoszeń konsumenckich (19) – przypadki opisano w poszczególnych kategoriach obiektów
- wycofywania produktu z rynku (3)
- zatrucia pokarmowego (1) – zakład ciastkarski był jednym z dostawców ciasta do domu weselnego w powiecie niżańskim, gdzie doszło do zbiorowego zatrucia pokarmowego

W 2019 r. podejmowano działania związane z zanieczyszczeniem mikrobiologicznym wody w wodociągu publicznego zaopatrzenia Sól w punkcie poboru wody w kuchni Szkoły Podstawowej w Soli.

W związku z możliwością zagrożenia zdrowia konsumentów, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia, w związku z powyższym wydano decyzję wstrzymania produkcji posiłków w bloku żywieniowym Szkoły Podstawowej w Soli do czasu uzyskania pozytywnych wyników mikrobiologicznych wody.

Podczas **kontroli kompleksowych** zakładów dokonano oceny zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego (na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego) w 350 obiektach.

Kontrole wykazały, że spośród 350 sklasyfikowanych obiektów – 10 % wykazywało niezgodność z obowiązującymi przepisami (w 2018 r. liczba ta była wyższa i wynosiła 13,8 %). Czynnikiem dyskwalifikującym zakłady była jakość żywności wprowadzanej do obrotu, brak nadzoru nad ciągłością łańcucha chłodniczego oraz ogólny stan sanitarno-techniczny i zdrowotny wyznaczany sumą punktów.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo konsumentów (zarówno podczas kompleksowych jak i innych kontroli) były wydawane doraźne zalecenia lub decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego i zdrowotnego oraz decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Celem poprawy stanu higieniczno-zdrowotnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących tworzenia, wdrażania i utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności, tj. procedur dobrej praktyki higienicznej /GHP/, dobrej praktyki produkcyjnej /GMP/ oraz systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli /HACCP/ i omawiano z przedsiębiorcami problemy związane z tymi zagadnieniami.

Działalność represyjna

W 2019 r. wydano:

- **75** decyzji administracyjnych, w tym:
 - 14 decyzji usunięcia uchybień
 - 4 decyzje wstrzymania/ograniczenia działalności zakładu
 - 37 decyzji wycofania z obrotu
 - 1 decyzję zmieniającą termin wykonania
 - 15 decyzji zatwierdzenia warunkowego
 - 2 decyzje odmowy zmiany terminu wykonania
 - 1 decyzję umorzenia postępowania przed wydaniem decyzji
 - 1 wygaśnięcia decyzji
- 4 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do LPWIS w Lublinie
- nałożono **64** mandaty karne na łączną kwotę **10.050 zł**

W roku sprawozdawczym 2019 **zatwierdzono ostatecznie 71** zakładów, dokonano **828 wpisów nowych zakładów do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS, w tym:

- 826 produkcji pierwotnej (w tym 97 z dostawami bezpośrednimi, 13 z rolniczym handlem detalicznym)
- 1 sprzedaż internetową
- 1 produkcję win z upraw własnych

Wykreślono z rejestru zakładów prowadzonego przez PPIS w Biłgoraju **54** zakłady (wydano 54 decyzje wykreślenia, z czego 8 dotyczyło zakładów produkcji pierwotnej).

W trosce o dobro konsumentów **wycofano z obrotu 179 partii środków spożywczych** o wartości **2420,73 zł** (w ubiegłym roku wycofano 288 partii o wartości 5350,22 zł).

Najczęstsze przyczyny wycofania to sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych (147 partii), sprzedaż środków spożywczych zgniłych/zapleśniałych lub wtórnie zanieczyszczonych (11 partii), przechowywanie w niewłaściwych warunkach termicznych, które mogą spowodować, że żywność będzie niewłaściwej jakości zdrowotnej zagrażającej zdrowiu konsumentów (9 partii), brak oznakowania (8 partii) i brak daty minimalnej trwałości (4 partie).

Pod względem asortymentowym z obrotu wycofano żywność z następujących grup: napoje, w tym alkoholowe (piwo), słodyczne, koncentraty spożywcze, przyprawy i aromaty, mięso i przetwory mięsne, tłuszcze do smarowania pieczywa, przetwory owocowe i warzywne, przetwory mleczarskie, przetwory zbożowe oraz używki (kawy naturalne i zbożowe, herbaty).

Osoby odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości zostały ukarane grzywnami na podstawie art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Podczas kontroli pobrano do badania laboratoryjnego (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie **162 próbki**, w tym:

- 159 próby żywnościowe - **zakwestionowano 4** (za nieprawidłowości w oznakowaniu)
- 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – nie kwestionowano

CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADÓW ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWYCH

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

1. Wytwórnice lodów

- **7 obiektów w ewidencji**, skontrolowano 4 zakłady, przeprowadzono **4 kontrole**

Podczas kontroli **pobrano 5 prób lodów** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Wytwórnice lodów działające na terenie powiatu to małe, rodzinne przedsiębiorstwa, w tym 3 stanowiące samodzielne obiekty, 3 zlokalizowane w zakładach piekarniczo-cukierniczych,

1 zlokalizowany w zakładzie żywienia otwartego. Prowadzą działalność sezonową, w okresie letnim. Tylko jeden z nich prowadzi produkcję na bazie mleka płynnego pasteryzowanego i świeżych jaj. W pozostałych, podstawowymi surowcami są mleko w proszku, mleko UHT, cukier i pasty smakowe.

Jako dodatki przy produkcji lodów stosowane są również świeże lub mrożone owoce.

Lody produkowane są w ilościach niezbędnych do bieżącej sprzedaży codziennie lub 2 - 3 razy w tygodniu. Do obrotu wprowadzane są w miejscu produkcji i/lub w sklepach firmowych znajdujących się w niewielkiej odległości od zakładu. Przedsiębiorcy posiadają odpowiednie wyposażenie i środki transportu.

Podczas kontroli zwracano uwagę na używane do produkcji surowce, właściwy sposób obróbki termicznej oraz higienę produkcji i sprzedaży. Weryfikowano dokumentację związaną z bezpieczeństwem żywności oraz zapisy. Kontrolowano, czy są przeprowadzane badania właścicielskie gotowego wyrobu. Sprawdzano, czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

Kontrole urzędowe przeprowadzone w wytwórniach lodów nie wykazały nieprawidłowości.

2. Automaty do lodów

- **17 obiektów w ewidencji**, 10 zakładów skontrolowano, przeprowadzono **15 kontroli**, w tym 1 interwencyjną (zgłoszenie konsumentkie)

- wydano **1 decyzję administracyjną** (umarzającą postępowanie)

- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **200 zł**

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Automaty do lodów zlokalizowane są w sklepach spożywczych (3), w punktach wprowadzających do obrotu również lody tradycyjne (5), w zakładach żywienia zbiorowego (4), w wytwórni lodów (1), w 4 przypadkach stanowią samodzielny obiekt.

Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na higienę procesu produkcyjnego, zwłaszcza na prawidłowość zabiegów mycia i dezynfekcji oraz higienę osobistą personelu, sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych oferowanego do sprzedaży produktu przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznych, a także, czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych. Znaczących nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

3. Wytwórnice tłuszczów

- **1 obiekt w ewidencji**, w którym przeprowadzono **1 kontrolę**

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Zakład prowadzi produkcję olejów roślinnych tłoczonych na zimno z surowców ekologicznych.

Posiada wdrożony system GHP/GMP/HACCP.

4. Piekarnie

- **17 obiektów w ewidencji**, 11 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **13 kontroli**

- wydano **4 decyzje administracyjne**, w tym:

- 2 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
- 1 - o zakazie wprowadzania produktu do obrotu
- 1 - odmowy przedłużenia terminu wykonania decyzji

- nałożono **2 mandaty karne** na sumę **600 zł**

- skierowano **1 wniosek** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie za nieprzestrzeganie przepisów rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności

Podczas kontroli **pobrano 10 prób** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami, warunki transportu pieczywa do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu. W przypadku produkcji wyrobów ciastkarskich sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych gotowego produktu, w tym badań przechowalniczych.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz zasad dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej. Przy stwierdzonych nieprawidłowościach zobowiązywano przedsiębiorców do wywiązania się z obowiązków poprzez wpisy w KK i decyzje administracyjne.

W 5 zakładach podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Test paskowy LRSM) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

5. Ciastkarnie

- **12 obiektów w ewidencji** (w tym 3 waflarnie), 10 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **13 kontroli**, w tym 1 interwencyjną (zakład był jednym z dostawców ciasta do domu weselnego (powiat niżański), gdzie doszło do zbiorowego zatrucia)

- wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym:

- 1 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej

- 1 - o zakazie wprowadzania produktu do obrotu
 - 1 - odmowy przedłużenia terminu wykonania decyzji
- nałożono **2 mandaty** karne na kwotę **350 zł**

Podczas kontroli **pobrano 10 prób żywnościowych** do badania w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - prawidłowe.

Jeden zakład produkujący wafle do lodów działa sezonowo, w okresie wiosenno-letnim.

Wszystkie ciastkarnie to małe zakłady, produkujące głównie do własnych sklepów lub na zamówienie.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, higienę personelu, zachowanie segregacji przy przechowywaniu gotowych wyrobów, półproduktów i surowców, stosowanie substancji dodatkowych dozwolonych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), warunki transportu gotowych ciast do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu (przygotowanie dla odbiorcy informacji dla klientów wynikających z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych), jak również przeprowadzanie szkoleń personelu.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej. Zwracano uwagę na posiadanie wyników prób właścicielskich, w tym przechowalniczych i na sposób dokumentowania wyników badań.

6. Przetwórnictwo owocowo-warzywne

- **21 obiektów w ewidencji**, 17 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **22 kontrole**

- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **200 zł**

W tej grupie obiektów funkcjonuje zakład winiarski „AMBRA” S.A. w Woli Dużej, 4 kwaszarnie kapusty i ogórków, 4 winiarnie (produkcja z własnej uprawy), 1 cydrownia (produkcja z własnej uprawy), 1 chłodnia owoców i warzyw, 1 sortownia borówki amerykańskiej (chłodnia), 4 zakłady zajmujące się mrożeniem owoców, 1 tłocznia soków (mobilna) i 3 manufaktury produkujące przetwory owocowo-warzywne.

Podczas kontroli **pobrano 10 prób żywnościowych** (prawidłowe).

W czasie kontroli zwracano uwagę na prawidłowość prowadzonych procesów technologicznych, w tym realizowanie zasad dobrej praktyki higienicznej i nadzorowanie krytycznych punktów kontroli, jakość surowca, prowadzenie kontroli wewnętrznej, w tym przeprowadzanie badań laboratoryjnych w zakresie zgodnym z prawem żywnościowym, śledzenie drogi surowca i gotowego produktu (system traceability), prawidłowe etykietowanie oraz prowadzenie dokumentacji i szkolenie personelu.

7. Wytwórnice wód gazowanych

- **1 obiekt w ewidencji,**
- niekontrolowany w roku sprawozdawczym

Wytwórnica wód gazowanych jest małym obiektem, o niewielkiej produkcji, działającym okresowo, w zależności od zamówień. Produkuje wodę w syfonach.

8. Zakłady garmażeryjne

- **3 obiekty w ewidencji,** 3 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **5 kontroli**, w tym 1 kontrolę interwencyjną na skutek skargi klienta

Prób nie pobierano.

Jeden z zakładów prowadzi produkcję wyrobów kulinarnych, które wprowadza na rynek lokalny w 2 firmowych punktach. Dwa pozostałe zajmują się produkcją garmażerki pakowanej w opakowania jednostkowe i wprowadzanych do obrotu poza terenem powiatu.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prowadzenie procesów technologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem etapu wychładzania i przechowywania gotowego wyrobu, higienę produkcji i higienę osobistą personelu, prawidłowość znakowania wyrobów gotowych oraz badania wyrobu gotowego w ramach kontroli wewnętrznej.

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Test paskowy LRSM)– nieprawidłowości nie stwierdzono.

9. Młyny

- **7 obiektów w ewidencji,** 6 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **8 kontroli**, w tym 2 wspólne z Inspekcją Weterynaryjną

Podczas kontroli pobrano 2 próby – prawidłowe.

W powiecie biłgorajskim działają 3 młyny o dużej zdolności produkcyjnej, które wprowadzają swoje wyroby na rynek krajowy, pozostałe to mikroprzedsiębiorstwa produkujące na rynek lokalny, jeden z nich jest młynem gospodarczym świadczącym usługi dla okolicznych rolników.

Jeden obiekt zatwierdzony w roku sprawozdawczym to kaszarnia.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe znakowanie gotowego wyrobu i nadzór nad szkodnikami.

10. Inne wytwórnice żywności

- **2463 obiekty w ewidencji,** w tym produkcji pierwotnej – 2452 obiekty
- 109 obiektów skontrolowano, w tym produkcji pierwotnej – 101 obiektów

- przeprowadzono **112 kontroli**, z czego 98 - produkcja pierwotna (w tym 1 kontrola interwencyjna związana z powiadomieniem alarmowym w systemie RASFF dotyczącym zanieczyszczeniem gryki ochratoksyną A), 5 - RHD, 9 - inne zakłady

W grupie tej występują:

- 2 zakłady prowadzące rozlew miodu naturalnego i produkcję tzw. „miodu sztucznego” - nadzorowane są wspólnie przez IW i PIS
- 2 palarnie kawy
- 4 zakłady prowadzące konfekcjonowanie wyrobów
- 1 zakład przetwarzający płody rolne w ramach działalności gospodarczej
- 1 zakład produkcji napoju miodowego, rozlewu syropu klonowego który prowadzi rozlew miodu naturalnego – zakład nadzorowany wspólnie przez IW i PIS
- 1 zakład produkcji pieczywa w warunkach domowych
- 2452 podmioty zajmujące się produkcją pierwotną, w tym 250 zarejestrowanych również w zakresie „dostaw bezpośrednich” i 24 zarejestrowanych w ramach „rolniczego handlu detalicznego”

U 1 producenta produkcji pierwotnej (plantatora malin) kontrolę przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami WIORiN i WIOŚ, natomiast kontrole 2 plantacji pomidorów przeprowadzono wspólnie z WIORiN.

Podczas kontroli pobrano 6 prób (5 prób owoców suszonych w zakładzie konfekcjonującym i 1 próba pomidorów z produkcji pierwotnej) – prawidłowe.

Gospodarstwa rolne kontrolowano w zakresie przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

1. Sklepy

- **369 obiektów w ewidencji**, 186 obiektów skontrolowano, przeprowadzono łącznie **247 kontroli**, w tym 32 interwencyjne (zgłoszenia konsumenckie – 10, RASFF – 20, wycofywanie produktu z obrotu – 2)

- wydano **40 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 6 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
- 32 - o zakazie wprowadzania produktu do obrotu
- 2 - zatwierdzenia warunkowego

- nałożono **47 mandatów karnych** na łączną sumę **6700 zł**

Podczas kontroli **pobrano 98 próby żywnościowych** oraz **1 próbę PU** (zakwestionowano 2 próby suplementów diety za nieprawidłowe oznakowanie).

W 1 zakładzie (sklep rybny ze smażalnią) podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smażalniczego (Test paskowy LRSM) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Podczas urzędowych kontroli sklepów stwierdzono nieprawidłowości, za które 31 obiektów uzyskało ocenę „niezgodny” zgodnie z klasyfikacją „Arkusze oceny zgodności zakładów obrotu żywnością” za: jakość żywności, ciągłość łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się oraz ogólny stan sanitarno-techniczny i zdrowotny wyznaczany sumą punktów.

Na terenie działalności Stacji w roku 2019 znajdowało się:

- 12 supermarketów sieciowych (LIDL, Biedronka (6), Kaufland, Stokrotka (2), Tesco, Mila)

W 2019 r. na terenie działalności PPIS znajdowały się 2 sklepy prowadzące sprzedaż ryb i przetworów rybnych jako asortyment wiodący. W chwili obecnej nie ma wyspecjalizowanych sklepów rybnych sprzedających żywe ryby.

Podczas kontroli sklepów zwracano uwagę na prawidłowość opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa żywności, znakowania środków spożywczych (zwłaszcza nieopakowanych), w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, terminy przydatności do spożycia sprzedawanych artykułów, zachowanie segregacji przy przechowywaniu, zabezpieczenie przed wtórnym zanieczyszczeniem. Zwracano uwagę na zachowanie szczególnej higieny w sklepach oferujących do sprzedaży mięso mielone i stekowanie na życzenie klienta oraz krojone na bieżąco wędliny i sery. W obiektach wprowadzających do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, w szczególności wyroby z ceramiki - sprawdzano deklaracje zgodności.

W ramach zadań zleconych przez GIS w zakresie zapobiegania występowania ASF kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego i wyrobów oraz sposób gospodarowania odpadami kat. 3.

W 10 sklepach przeprowadzono 3 kontrole związane z doniesieniami (zgłoszenia konsumenckie) o nieprawidłowościach.

W przypadkach potwierdzonych nieprawidłowości stosowano działania represyjne (mandaty, decyzje wycofania z obrotu, decyzje nakazowe).

2. Kioski spożywcze

- **18 obiektów w ewidencji, 9 obiektów skontrolowano, przeprowadzono 11 kontroli**

- wydano **1 decyzję administracyjną** (ograniczenia działalności kiosku szkolnego w związku ze sprzedażą produktów niedozwolonych w placówkach oświatowych)

- skierowano **1 wniosek** o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie (za wprowadzanie do obrotu produktów niedozwolonych w placówkach oświatowych)

Podczas kontroli prób nie pobierano.

Trzy z nich to kioski firmowe, w których prowadzi się sprzedaż pieczywa, pozostałe zlokalizowane w placówkach szkolnych, prowadzone przez szkołę lub agentów.

Podczas kontroli kiosków zlokalizowanych w szkołach sprawdzano zgodność sprzedawanego asortymentu z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) – stwierdzono nieprawidłowość w 1 przypadku.

3. Magazyny

- **14 obiektów w ewidencji**, 7 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **10 kontroli**
- wydano **1 decyzję administracyjną** (o zakazie wprowadzania produktu do obrotu)
- nałożono **1 mandat karny** na kwotę **150 zł**

Podczas kontroli **pobrano 10 prób** środków spożywczych – prawidłowe.

Na terenie działalności Stacji znajdują się: 1 magazyn hurtowy lodów i mrożonek, 1 magazyn chłodniczy wyrobów wędliniarskich i wyrobów ciastkarskich, 1 magazyn chłodniczy drobiu i wyrobów drobiarskich, 2 magazyny owocowo-warzywne, 6 magazynów wyrobów alkoholowych i bezalkoholowych, 1 magazyn suplementów diety. Pozostałe to magazyny ogólnospożywcze, z wydzielonymi chłodniami na artykuły łatwo psujące się.

Magazyny posiadają środki transportu przystosowane do asortymentu przewożonych środków spożywczych.

Podczas kontroli magazynów mających w ofercie środki spożywcze łatwo psujące się zwracano szczególną uwagę na zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, prowadzenie monitoringu i zapisów temperatur oraz terminy przydatności do spożycia.

4. Obiekty ruchome i tymczasowe

- **108 obiektów w ewidencji** (73 samochody wykorzystywane jako ruchomy punkt sprzedaży, 19 zakładów małej gastronomii obwoźnej, 12 punktów gastronomicznych ze stałą lokalizacją)
- 23 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **27 kontroli**, w tym 1 kontrolę interwencyjną w związku ze skargą na niewłaściwą jakość żywności
- wydano **1 decyzję administracyjną** (zatwierdzenie warunkowe)
- nałożono **3 mandaty karne** na łączną kwotę **350 zł**

Pobrano 1 próbę środka spożywczego w ruchomym punkcie sprzedaży na targowisku Biłgoraj w związku ze skargą konsumenta (szkodniki w fasoli) – wynik prawidłowy.

Obiekty kontrolowano podczas festynów, w miejscach kąpielowych przy zbiornikach wodnych, podczas sprzedaży artykułów spożywczych na targowiskach i w trasie (RPS).

Podczas kontroli zwracano uwagę na jakość żywności, higienę sprzedaży, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, uprawnienia do prowadzenia działalności, zakres działania zgodny z decyzją zatwierdzenia, stopień wdrożenia systemu HACCP. Sprawdzano również czy dostępne są dla konsumentów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych oraz rozporządzenia (WE) nr 1333/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie dodatków do żywności (szczególnie w zakresie wykazu barwników użytych do barwienia waty cukrowej i związanej z tym dodatkowej informacji „Może mieć szkodliwy wpływ na aktywność i skupienie uwagi u dzieci”).

5. Inne obiekty obrotu żywnością

- **131 obiektów** w ewidencji (46 aptek, 16 sprzedaż internetowa i na odległość, 5 banków żywności, 20 obiektów z żywnością opakowaną, trwałą mikrobiologicznie, 40 przedsiębiorców prowadzących punkty skupu owoców, 4 przedsiębiorców z urządzeniami dystrybucyjnymi - napojami)

- 19 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **39 kontroli**, w tym 3 kontrole interwencyjne (związane ze zgłoszeniami w systemie RASFF)

- wydano **2 decyzje administracyjne** ograniczenia zakresu działania (urządzenia dystrybucyjne)

- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **100 zł**

- skierowano **2 wnioski** o wymierzenie kary pieniężnej do LPWIS za wprowadzanie do obrotu z urzędzeń dystrybucyjnych produktów niedozwolonych w jednostkach systemu oświaty

Podczas kontroli **pobrano 5 prób** środków spożywczych w aptekach - 4 suplementy diety i 1 środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego (zakwestionowano 2 próby suplementów diety - za nieprawidłowe oznakowanie).

W ramach 40 podmiotów prowadzących skup owoców w 2019 r. funkcjonowało 273 punkty skupu, z których 10 skontrolowano.

ŚRODKI TRANSPORTU

- **36 podmiotów w ewidencji** (posiadających łącznie 62 środki transportu), 8 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **14 kontroli**

W ramach usług transportowych działa 17 dużych przedsiębiorstw transportowych, pozostałe to podmioty prowadzące działalność w zakresie przewożenia żywności, posiłków z zakładów

cateringowych itp. posiadające pojedyncze środki transportu. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno-techniczny samochodów oraz warunki transportu żywności.

OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

1. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

- **129 obiektów w ewidencji** (w tym 70 zakładów małej gastronomii), 64 obiekty skontrolowano (w tym 29 zakłady małej gastronomii), przeprowadzono **93 kontrole** (w tym 41 w zakładach małej gastronomii), w tym 5 kontroli interwencyjnych (związane z: doniesieniami konsumentkami o nieprawidłowościach w małej gastronomii - 4, zgłoszeniem w systemie RASFF - 1)

- wydano **16 decyzji administracyjnych** (w tym 7 w zakładach małej gastronomii), w tym:

- 4 - na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej (1 w małej gastronomii)
- 1 - wycofania z obrotu
- 11 - zatwierdzenia warunkowego

- nałożono **4 mandaty** karne na łączną kwotę **1100 zł** (2 mandaty na sumę 700 zł w małej gastronomii)

Pięć zakładów żywienia zbiorowego otwartego (restauracje) wprowadzają do obrotu detalicznego własne wyroby garmażeryjne (pierogi, krokiety, itp.), w tym dwa we własnych sklepach przyzakładowych. Do przewozu wyrobów używane są specjalistyczne środki transportu.

W 13 zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym 4 małej gastronomii) podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (Test paskowy LRSM) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Przeprowadzano analizę kart menu pod kątem zawartości substancji alergennych i sprawdzano sposób informowania konsumentów o składnikach potraw.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano 3 turnusy dla dzieci i młodzieży zorganizowane w 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego posiadających zaplecze noclegowe. Uczestnicy wypoczynku korzystali z wyżywienia przygotowywanego przez restauracje w miejscu pobytu. W tych przypadkach przeprowadzano kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 3 kontrole.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

- **121 obiektów w ewidencji**, 61 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **71 kontroli**, w tym 2 kontrole interwencyjne związane ze zgłoszeniami konsumentkami

- wydano **6 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 1 – wstrzymania działalności
- 1 – warunkowego zatwierdzenia zakładu

- 1 – wygaszającą
- 1 – wycofania z obrotu
- 1 – na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej
- 1 – przedłużającą termin wykonania decyzji

- nałożono **2 mandaty** karne na kwotę **300 zł**

- przeprowadzono 5 ocen sposobu żywienia

Do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego zalicza się:

➤ **Bloki żywienia w szpitalach (system cateringowy)**

- 1 obiekt w ewidencji (kucharki oddziałowe), w roku sprawozdawczym nie planowany do kontroli

Posiłki dla pacjentów szpitala przygotowywane są w zakładzie cateringowym, dostarczane własnym (szpitalnym) środkiem transportu. W zakładzie cateringowym przeprowadzono ocenę sposobu żywienia.

➤ **Stołówki w żłobkach**

- **2 obiekty w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **3 kontrole**
- **1 decyzja administracyjna** (zatwierdzenia warunkowego)
- 1 obiekt zatwierdzony warunkowo
- przeprowadzono 1 ocenę sposobu żywienia

➤ **Stołówki szkolne**

- **59 obiektów w ewidencji** (w tym 39 zakładów żywienia w systemie cateringowym), 23 obiekty skontrolowano (w tym 10 zakładów żywienia w systemie cateringowym), przeprowadzono **28 kontrole** (w tym 10 w stołówkach z żywnością w systemie cateringowym, z czego 2 kontrole interwencyjne związane ze zgłoszeniem konsumenckim)
- wydano **2 decyzje administracyjne**, w tym:
 - 1 – wstrzymania działalności (w związku z niewłaściwą jakością wody w sieci gminnej)
 - 1 – wygaszająca
- przeprowadzono 1 ocenę sposobu żywienia

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz w pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z 11 stołówek szkolnych prowadzących produkcję posiłków oraz innych zakładów żywienia zbiorowego będącymi pod nadzorem organów Inspekcji Sanitarnej. Próbkę pokarmową pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano w 6 obiektach 7 turnusów dla dzieci i młodzieży. W tych przypadkach przeprowadzano głównie kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 7 kontroli.

Podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Większych nieprawidłowości nie stwierdzono. W jadłospisach zaznaczono również produkty ze składnikami zawierającymi alergeny.

➤ **Stołówki przy internatach**

- **2 obiekty w ewidencji**, przeprowadzono **1 kontrolę**

Oba zakłady wdrożyły zasady GHP/GMP/HACCP.

➤ **Stołówki w przedszkolach**

- **20 obiektów w ewidencji** (w tym w 14 zakładach żywienia prowadzone w systemie cateringowym), 12 obiektów skontrolowano (w tym 8 w systemie cateringowym), przeprowadzono **12 kontroli** (w tym 8 w zakładach z żywnością w systemie cateringowym)

- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **100 zł** (catering)

- przeprowadzono 2 oceny sposobu żywienia

- wydano **1 decyzję administracyjną** (wycofania z obrotu)

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z zakładów żywienia zbiorowego nadzorowanych przez Inspekcję Sanitarną.

Próbki pokarmowe pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W przedszkolach podczas kontroli oceniano jadłospisy dekadowe/tygodniowe w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154).

➤ **Stołówki na koloniach, półkoloniach, obozach, zimowiskach**

- **10 obiektów w ewidencji**, 10 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **10 kontroli**

Były to obozy pod namiotami i półkolonie w szkole językowej.

Ponadto wypoczynek dla dzieci i młodzieży organizowany był na bazie zakładów objętych bieżącym nadzorem sanitarnym (szkoły ze stołówkami, restauracja z zapleczem noclegowym) – ujęto zagadnienie w poszczególnych grupach obiektów.

Kontrolowano sposób żywienia, zachowanie odpowiednich warunków przechowywania żywności oraz higienę produkcji. Przy przygotowywaniu posiłków brano pod uwagę deklaracje rodziców co do wrażliwości poszczególnych dzieci na alergeny.

➤ **Zakłady usług cateringowych**

- **6 obiektów w ewidencji**, 6 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **9 kontroli**

- wydano **2 decyzje** administracyjne, w tym:

- 1 – usunięcia nieprawidłowości natury higienicznej i zdrowotnej
- 1 – przedłużenia terminu wykonania decyzji

- nałożono **1 mandat** karny na kwotę **200 zł**

- przeprowadzono 1 ocenę sposobu żywienia (GOMI - zakład przygotowujący posiłki dla szpitala)

Zakres działalności:

- przygotowanie posiłków dla pacjentów szpitala – 1 zakład (w zakładzie dokonano oceny sposobu żywienia)
- przygotowywanie posiłków obiadowych jednodaniowych/przekąsek dla dzieci w 3 placówkach wsparcia dziennego – 1 zakład
- przygotowywanie posiłków do przedszkoli – 1 zakład
- świadczenie usług otwartych – 3 zakłady

➤ **Inne zakłady żywienia**

- **21 obiektów** (4 domy weselne, 3 zakłady zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 3 placówki wsparcia dziennego, 6 zakładów agroturystycznych, 5 inne), 7 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **8 kontroli**

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i urządzeń, higienę personelu, pochodzenie surowców i warunki ich przechowywania, sposób obróbki termicznej potraw, wdrożenie zasad dobrej praktyki higienicznej i wdrożenie zasad HACCP. Dokonywano również kontroli prawidłowości przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych.

MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

1. Wytwórnice

- **1 obiekt w ewidencji** (MODEL – produkujący m.in. opakowania kartonowe do żywności), przeprowadzono 1 kontrolę

Zakład posiada wdrożone zasady dobrej praktyki produkcyjnej.

2. Miejsca obrotu

- **11 obiektów w ewidencji** (w tym 1 hurtownia), 5 obiektów skontrolowano (sklepy), przeprowadzono **5 kontroli**

W obiektach wprowadza się do obrotu materiału opakowaniowe do żywności, przedmioty codziennego użytku przeznaczone do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych, szkła, porcelany itp. Podczas kontroli zwracano uwagę na oznakowania wyrobów, dostępność w całym łańcuchu dystrybucji deklaracji zgodności na wyroby ceramiczne oraz identyfikowalność dostawców. Podczas kontroli **pobrano 2 próby PU** (prawidłowe).

OBIEKTY OBROTU KOSMETYKAMI

- **10 obiektów w ewidencji** (sklepy), 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **4 kontrole**
Nie pobierano próbek produktów kosmetycznych do badań laboratoryjnych.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT (RASFF)

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia, umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje Państwowa Inspekcja Sanitarna, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2019 r. pracownicy brali udział w 17 postępowaniach, podczas których nadzorowano w zakładach wymienionych w listach dystrybucyjnych wycofywanie z obrotu środków spożywczych kwestionowanych ze względu na stwierdzenie zanieczyszczeń chemicznych, fizycznych i mikrobiologicznych oraz obecności niezadeklarowanych składników. Przeprowadzono **27 kontroli interwencyjnych**.

Dwa postępowania dotyczyły producentów produkcji pierwotnej z terenu powiatu biłgorajskiego, którzy byli jednymi z wielu dostawców płodów rolnych, z których wyprodukowano produkty ujęte w powiadomieniu RASFF (mąka gryczana, malina mrożona).

Ponadto sekcja HŻŻiPU nadzoruje jakość kosmetyków wprowadzanych na rynek i w każdym przypadku otrzymania notyfikacji o zagrożeniu wysyłanych w systemie RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) dokonuje czynności związanych

z wycofaniem niebezpiecznych kosmetyków z obrotu. W roku 2019 było 1 zgłoszenie dotyczące obecności antymonu w kosmetykach do makijażu twarzy. Sprawdzone ofertę handlową 5 sklepów kosmetycznych, kwestionowanych produktów nie było w sprzedaży.

WSPÓLPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI I ŚRODKAMI MASOWEGO PRZEKAZU

➤ Inspekcja Weterynaryjna:

Współpracowano w zakresie:

- wymiany informacji (odnośnie niewłaściwego zagospodarowania stłuczek jaj) – 1 przypadek
- w ramach porozumienia przekazano informacje odnośnie wykorzystywania materiałów kategorii III na cele paszowe – 1 przypadek
- wspólne kontrole:
 - 4 kontrole zakładów nadzorowanych przez obie inspekcje (2 młyny, 2 inne zakłady produkcyjne (miód + „miód sztuczny”))
- szkolenia, narady:
 - zorganizowano 1 naradę dotyczącą gospodarki odpadami pochodzenia zwierzęcego w związku z ASF

➤ Policja

Współpraca w zakresie:

- kontynuowana jest współpraca w zakresie sprzedaży żywności na odległość

➤ Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Współpraca w zakresie porozumienia:

- 3 wspólne kontrole produkcji pierwotnej – plantacje pomidorów, owoców miękkich (malina)

➤ Inspekcja Ochrony Środowiska

Współpraca w zakresie porozumienia:

- 1 wspólna kontrola produkcji pierwotnej – plantacja owoców miękkich (malina)

➤ Inspekcja Handlowa

Współpraca w zakresie wymiany informacji (przekazano sprawę dotyczącą niewłaściwej jakości alkoholu – 1 przypadek).

➤ **Samorząd terytorialny**

Przesłano do jednostek organizacyjnych (urzędy gmin/miast, starostwo) pismo w sprawie rejestracji producentów pierwotnych, uczestniczo w szkoleniu organizowanym przez Starostwo (temat prezentacji: Produkcja pierwotna – rejestracja, wymogi).

➤ **ARiMR**

Uczestniczo w 5 spotkaniach roboczych organizowanych przez ARiMR dla rolników, podczas których zaprezentowano problem rejestracji i wymogów w zakresie produkcji pierwotnej.

➤ **Współpraca ze środkami masowego przekazu**

W 2019 r. współpracowano z portalami internetowymi (biłgoraj.com.pl, Nowa Gazeta Biłgorajska, biłgorajska.pl), Kroniką Tygodnia, Tygodnikiem Zamojskim, Radio Lublin, udzielając informacji na temat warunków wypoczynku zimowego, wakacyjnego dzieci i młodzieży w powiecie biłgorajskim. Były to informacje kompleksowe, obejmujące działania wszystkich sekcji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju. Pozostałe informacje dotyczyły zagadnień dotyczących higieny żywności i żywienia (grzybobranie).

Wyżej wymienione zagadnienia ukazały się w mediach pod następującymi tytułami:

Portal biłgoraj.com.pl:

- „Bezpieczne wakacje – informacje PSSE w Biłgoraju ”
- „SANEPID – specjalną wystawą informuje o grzybach”

Portal biłgorajska.pl

- „Ferie w statystykach Sanepidu”
- „Które można jeść, a które są trujące?”

Biłgorajska Telewizja Kablowa:

- „Grzybobranie” - wywiad udzielony przez grzyboznawcę/pracownika sekcji HŻŻiPU

NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy (Dz. U Nr 115 z 2011 r., poz. 672 ze zm.) – „Grzyby świeże, rosnące w warunkach naturalnych, oraz grzyby suszone pozyskiwane z grzybów rosnących w warunkach naturalnych, mogą być oferowane konsumentowi finalnemu:

- 1) wyłącznie w placówkach handlowych lub na targowiskach;
- 2) pod warunkiem uzyskania atestu na grzyby świeże lub atestu na grzyby suszone”.

W związku z powyższym zbieracze runa leśnego (grzybów) odsprzedający je na targowisku zwracali się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju o wydanie stosownych atestów.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju uprawnienia klasyfikatora grzybów posiada 1 pracownik i uprawnienia grzyboznawcy posiada 1 pracownik.

W 2019 r. udzielono 30 porad dotyczących świeżych leśnych grzybów osobom zainteresowanym. Najczęściej były to grzyby jadalne - borowik ceglastopory, bocznik ostrygowaty, czubajka kania, opieńka miodowa, borowik sosnowy, łuszczak zmienny.

Zgłaszano się również z grzybami niejadalnymi - blaszkowymi np. lisówka pomarańczowa, maślanka wiązkowa.

W roku 2019 wydano 30 atestów na grzyby leśne świeże.

Gatunki grzybów, z którymi mieszkańcy regionu zgłaszali się w celu uzyskania atestów - borowik szlachetny, podgrzybek brunatny, pieprznik jadalny, maślak, mleczej rydz, czubajka kania, opieńka miodowa.

W ramach działań oświatowych przed budynkiem PSSE zorganizowano przy współpracy z pracownikami sekcji Oświaty Zdrowotnej wystawę grzybów leśnych, która cieszyła się dużym zainteresowaniem. Udzielano informacji i porad na temat grzybów jadalnych i szkodliwych dla zdrowia.

Wystawa dostępna była przez tydzień dla ogółu społeczeństwa. Edukacją z zakresu grzyboznawstwa objęto ok. 1500 dzieci z 4 szkół podstawowych, 4 średnich i 5 przedszkoli.

Udzielono wywiadu Biłgorajskiej Telewizji Kablowej (zamieszczony w serwisie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej) oraz lokalnemu portalowi internetowemu biłgorajska.pl (artykuł ukazał się pod tytułem „Które można jeść, a które są trujące?”).

W bieżącym roku nie zanotowano w powiecie zatruć grzybowych.

W punktach sprzedaży detalicznej znajdują się w obrocie grzyby świeże hodowlane i ich przetwory w opakowaniach jednostkowych.

Grzyby leśne oferowane są do sprzedaży głównie w okresie przedświątecznym w opakowaniach jednostkowych jako grzyby suszone bądź marynowane.

Podsumowanie:

Kontrole urzędowe zakładów żywnościowo-żywnościowych na 2019 r. planowano w oparciu o ocenę ryzyka biorąc pod uwagę rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, rodzaj i znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów), ocenę stanu sanitarnego z roku 2018 (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności), podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje), własne systemy kontroli (GHP,

GMP, HACCP), sygnały i skargi wnoszone przez konsumentów, wiarygodność i rzetelność przedsiębiorcy.

Zamierzenia w zakresie urzędowej kontroli żywności wyznaczone na 2019 rok zostały zrealizowane. Skontrolowano 97,23% obiektów zaplanowanych na 2019 r. (15 obiektów nie skontrolowano ze względu na obiektywne trudności). Dodatkowo przeprowadzono 235 kontroli poza planem (tj. 48,35% w stosunku do przeprowadzonych planowanych kontroli) związanych z działaniami doraźnymi wynikającymi z zatwierdzaniem nowych zakładów, kompleksowymi kontrolami zakładów nowo zatwierdzonych, nadzorem nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, działaniami pokontrolnymi, kontrolami interwencyjnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich o nieprawidłowościach lub związanych notyfikacjami zgłoszonymi w systemie RASFF i RAPEX. Ponadto przeprowadzono ponadplanowe kontrole tematyczne wynikające z bieżących potrzeb oraz kontrole akcyjne.

Kontrole akcyjne były przeprowadzane w określonych grupach obiektów i zawsze były związane z aktualną sytuacją mogącą mieć wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

Kontrole urzędowe, w trakcie których stwierdzano naruszenie przepisów prawa żywnościowego skutkowały prowadzeniem postępowania administracyjnego mającego na celu poprawę stanu bezpieczeństwa żywności. Wykonanie zaleceń weryfikowano podczas kontroli sprawdzających.

Współpracowano ze stacjami sanitarno-epidemiologicznymi w zakresie wzajemnego przekazywania informacji o nieprawidłowościach w celu realizacji działań na podległym terenie. Kontynuowano ścisłą współpracę z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie wymiany informacji o nieprawidłowościach występujących w zakładach oraz przeprowadzono wspólne kontrole zakładów. Kontynuowano również współpracę z organami policji w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego.

Realizując art. 17 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2001 r. ustalającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, ustanawiającego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 1.02.2002 r., str. 1 ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463 ze zm.) w zakresie informowania opinii publicznej o bezpieczeństwie i ryzyku związanym z żywnością, nadzorem nad bezpieczeństwem żywności oraz innych działaniach monitorujących, obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji współpracowano z lokalnymi środkami masowego przekazu, udzielając informacji na temat stanu sanitarnego obiektów produkcji żywności i żywienia zbiorowego, działań Inspekcji Sanitarnej.

Podsumowując niniejsze opracowanie należy stwierdzić, że system urzędowej kontroli na terenie powiatu działa skutecznie. Przedsiębiorcy prowadzący działalność na wszystkich etapach

produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności są objęci nadzorem w zakresie przestrzegania przepisów prawa żywnościowego. Znacznie wzrosła świadomość operatorów żywności w zakresie zagrożeń w obrocie/produkcji żywności i znacząco zwiększa się ilość obiektów, które wdrożyły i utrzymują systemy bezpieczeństwa żywności, a co ważniejsze, doceniają zalety wpływające z wdrożenia systemu.

W zakresie „produkcji pierwotnej” objęto nadzorem 2452 producentów rolnych (w dalszym ciągu wpływają wnioski o wpis do rejestru). W celu poinformowania rolników o obowiązku rejestracji nawiązana jest współpraca z organami władz terytorialnych oraz odbiorcami płodów rolnych.

W celu osiągnięcia zamierzonego celu wykorzystywane są skuteczne narzędzia jakie daje prawo, tj. stosuje się odpowiednie sankcje karne w postaci nakładania grzywien, wydaje się stosowne decyzje administracyjne, kieruje wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do LPWIS.

W przypadku powtarzających się uchybień zakład podlega wzmożonemu nadzorowi (zwiększona częstotliwość kontroli, planowane na bieżąco kontrole sprawdzające lub tematyczne).

W bieżącym roku stwierdzono mniejszą liczbę obiektów niezgodnych w stosunku do roku ubiegłego (na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego) - 35 z 350 poddanych ocenie (2018 r. - 48 z 348), odzwierciedleniem tego jest mniejsza ilość nałożonych mandatów karnych – 64 (2018 r. – 85), wniosków o ukaranie do PWIS – 4 (2018 r. – 9) oraz wydanych decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego - 18 (2018 r. – 33), w tym 1 decyzja wstrzymania działalności (wynikała z niewłaściwej jakości wody w sieci gminnej) i 3 decyzje ograniczenia działalności w placówkach oświatowych (w 2018 r. wydano 10 decyzji wstrzymania/ograniczenia działalności).

III. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Komunalnej.

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy sprawowanie nadzoru nad:

- jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym pobieranie próbek wody do badań, wydawanie bieżących ocen cząstkowych, ocen okresowych i obszarowych),
- wywiązywaniem się podmiotów prowadzących zbiorowe zaopatrzenie w wodę z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem,
- jakością wody w kąpieliskach (w tym pobieranie próbek wody do badań przed sezonem kąpielowym, wydawanie bieżących ocen o jakości wody w kąpielisku oraz ocen sezonowych po zakończeniu sezonu kąpielowego),
- miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli (wydawanie bieżących ocen),
- internetowym Serwisem Kąpieliskowym (System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach) - aktualizacja danych prowadzona w sposób zapewniający ich ciągłą i szybką wymianę,
- jakością ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella sp.*

do zadań sekcji Higieny Komunalnej należy również sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej,
- w obiektach świadczących usługi hotelowe/noclegowe w tym nadzór nad warunkami sanitarnymi miejscowości, obiektów i tras turystycznych,
- w obiektach służby zdrowia w zakresie postępowanie z odpadami medycznymi, postępowania z bielizną, postępowania ze zwłokami,
- w obiektach sportowych,
- na dworcach,
- w domach opieki, w domach samopomocy, w warsztatach terapii zajęciowej,
- w transporcie osobowym,
- na placach zabaw i piaskownicach,
- na terenach rekreacyjnych,
- na cmentarzach,
- w domach przedpogrzebowych oraz w transporcie pogrzebowym,
- w trakcie przeprowadzanych ekshumacji,
- na stacjach paliw,

- w aptekach,
- w kinach,
- na wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- na wodociągach opartych na własnych ujęciach,

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami,
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości,
- wydawanie decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji,
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy,
- wydawanie opinii zezwalających na wywóz zwłok za granicę,

Nadzór sanitarny w 2019 r., tak jak w latach poprzednich, prowadzony był przez pracowników sekcji Higieny Komunalnej Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Biłgoraju zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem kontroli przygotowanym na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, w sytuacjach wymagających zajęcia stanowiska w sprawie, w przypadkach prowadzenia postępowań bądź wydawania zaleceń, przygotowania informacji bądź oceny stanu sanitarnego obiektów oraz interwencyjnie w przypadku zgłoszenia niewłaściwego stanu sanitarnego w nadzorowanych obiektach.

Wspólnie z wiodącą sekcją Nadzoru P/Epidemicznego kontrolowano obiekty służby zdrowia. Z sekcją Higieny Żywności i Przedmiotów Użytku kontrolowano obiekty gastronomiczno – noclegowe, a wspólnie z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym uczestniczono w odbiorach obiektów.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju, wpłynęła interwencja mieszkanki Soli w gm. Biłgoraj, w sprawie spalania w piecach płyt meblowych i wiórowych w tej miejscowości. Sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami do Delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zamościu oraz do Wójta Gminy Biłgoraj.

Druga interwencja dotyczyła niewłaściwego gromadzenia ścieków na terenie posesji w Majdanie Starym w gminie Księżpol. Sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami do Wójta Gminy w Księżpolu, który wszczął postępowanie administracyjne w sprawie. Wizja lokalna nie potwierdziła stawianych zarzutów, wobec czego Wójt wydał decyzję o umorzeniu prowadzonego postępowania.

Niewłaściwego postępowania z odpadami dotyczyła także anonimowa interwencja wskazująca na zagrożenia związane z wydobywaniem i zakopywaniem odpadów z oczyszczalni ścieków w miejscowości Tereszpól – Zaorenda. W związku ze wskazanym zakresem sprawy, czynności wyjaśniające prowadzono wspólnie z sekcją Higieny Pracy, która przeprowadziła kontrolę w Zakładzie Gospodarki Komunalnej tak, aby było możliwe zweryfikowanie warunków pracy pracowników oczyszczalni ścieków. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zobowiązał również administratora wodociągu Tereszpól, do rozszerzenia kontroli jakości wody tak, aby mikrobiologiczna jakość wody monitorowana była co najmniej raz w miesiącu. Administrator z tego obowiązku się wywiązał. Dochodzenie w całej sprawie, zgodnie z kompetencjami, prowadziła Policja i Inspekcja Ochrony Środowiska.

Kolejna interwencja dotyczyła niewłaściwego postępowania z odpadami oraz niewłaściwej gospodarki ściekowej na terenie miejscowości Kondraty w gminie Goraj. Również w tym przypadku przekazano sprawę do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami do Wójta Gminy Goraj.

Bezpośrednio od Starosty powiatu biłgorajskiego wpłynęła informacja o uciążliwości kontenera ustawionego, w związku z ASF, w Radzięcinie – gmina Frampol. Czynności wyjaśniające pozwoliły na ustalenie, że kontener ustawiony został profilaktycznie przez Koło Łowieckie w celu przechowywania ustrzelonych zwierząt do czasu uzyskania wyników ich badań. Informację przekazano Inspekcji Weterynaryjnej, która nadzorowała obiekt.

Do wiadomości, wpłynęła informacja kierowana do Wójta Gminy Biłgoraj, dotycząca zanieczyszczenia posesji w Soli odpadami stałymi i ściekami. Wójt umorzył w całości wszczęte postępowanie w związku z faktem, że stawiane zarzuty nie zostały potwierdzone.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie wpływały inne informacje o niewłaściwym stanie sanitarno – porządkowym na terenie powiatu. Stan ten był porównywalny do lat poprzednich i utrzymywał się na dobrym poziomie.

Podobnie jak w latach poprzednich, zgodnie z wytycznymi na 2019 r. Wojewody Lubelskiego w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży, szczególną uwagę zwrócono na stan sanitarno – higieniczny terenów ogólnodostępnych, terenów sportowych i rekreacyjnych (zwłaszcza przy zbiornikach wodnych na których zorganizowano kąpielisko oraz miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli). Kontrolą sanitarną objęto również place zabaw, a zwłaszcza znajdujące się na ich terenie piaskownice.

Pracownicy Higieny Komunalnej przeprowadzili również 3 kontrole przebiegu imprez masowych, na zorganizowanie których wydano pozytywną opinię. Wyniki kontroli potwierdziły, że spełniono wymagania sanitarno – higieniczne do których organizator był zobowiązany.

Nadzór sanitarny nad obiektami w 2019 r.

Dane zgodne z obowiązującym drukiem sprawozdawczym MZ – 46.

Obiekt	wiersz (zgodnie z MZ- 46)	według ewidencji na 31 XII	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli
Ustępy publiczne, stałe, skanalizowane	2	5	5	5
Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	12	8	2	2
Placówki zapewniające całodobową opiekę	13	2	2	2
Noclegownie i domy dla bezdomnych	14	1	0	0
Hotele	16	2	2	2
Motele	17	1	1	1
Pensjonaty	18	3	3	3
Schroniska młodzieżowe	21	1	1	1
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	22	66	28	28
Zakłady fryzjerskie	23	90	87	88
Zakłady kosmetyczne	24	48	44	48
Zakłady odnowy biologicznej	26	8	2	3
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	27	12	12	13
Dworce autobusowe	28	1	1	1
Tereny rekreacyjne	44	9	6	10
Cmentarze	45	35	15	15
Domy przedpogrzebowe	46	2	2	2
Inne obiekty	48	90	46	46
Ogółem	49	384	259	270

W wierszu 48 jako *Inne obiekty* wskazano: apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, zakłady usług pogrzebowych, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów

Krótką charakterystyka grup obiektów zawierająca ocenę i porównanie do wcześniejszego okresu sprawozdawczego.

Podobnie jak w latach poprzednich, **ustępy publiczne** w Józefowie, Frampolu i Tarnogrodzie utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno – higienicznym i porządkowym, natomiast stan sanitarno – techniczny, higieniczny i porządkowy dwóch ustępów publicznych znajdujących się w Biłgoraju oceniono jako dostateczny.

Zakres przeprowadzanych kontroli obejmował przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w obiekcie oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego obiektu, w szczególności postępowania z odpadami, gospodarki ściekowej w obiekcie oraz prowadzonych czynności sprzątania i prowadzenia dezynfekcji oraz prawidłowości przechowywania sprzętu porządkowego.

Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy w grupie nadzorowanych **jednostek organizacyjnych pomocy społecznej** nie budził zastrzeżeń. Do ewidencji w 2019 r. doszedł Dzienny Dom „SENIOR +” Bukowa 96 gm. Biłgoraj. Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzanych kontroli obejmował przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu w tym jego zaplecza sanitarnego, gospodarczego, zaopatrzenie w wodę i postępowanie z odpadami.

Podczas prowadzonych czynności kontrolnych, w przypadku całodobowego świadczenia usług, oceniano również postępowanie z bielizną (w tym jej przechowywanie/magazynowanie, transport oraz pranie).

W stosunku do żadnego obiektu z tej grupy nie były prowadzone postępowania administracyjne. Obiekty te, tak jak w latach poprzednich, oceniono jako dobre zarówno w zakresie utrzymania czystości obiektu, postępowania z bielizną czystą i brudną, postępowania z odpadami, warunków higieniczno – sanitarnych zaplecza sanitarnego i gospodarczego jak również stanu porządkowego terenu wokół tych obiektów.

W grupie **obiektów świadczących usługi noclegowe** na terenie powiatu, należy zaznaczyć, że ich większość deklaruje działalność całoroczną.

W porównaniu do lat poprzednich nie są widoczne większe różnice przy ocenie stanu sanitarno – porządkowego. Objęte bieżącym nadzorem sanitarnym obiekty świadczące usługi noclegowe świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi.

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych w obiektach noclegowych kontroli obejmował kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne oraz utrzymanie należytego stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu w tym zaplecza sanitarnego, gospodarczego, zaopatrzenia w wodę i postępowania z odpadami. Ocenie poddawano również sposób postępowania z bielizną (w tym transport, przechowywanie i pranie). W obiektach z klimatyzacją oceniano postępowanie w zakresie prowadzenia jej przeglądów.

Obiekty świadczące usługi noclegowe były właściwie przygotowane do świadczenia usług w 2019 r. Standard tych usług oraz ich zakres był, tak jak w roku poprzednim, na dobrym poziomie.

Podsumowując nadzór nad **obiettami świadczącymi usługi noclegowe**, należy stwierdzić, że obiekty te w 2019r. były właściwie przygotowane do świadczenia usług. Standard świadczonych usług, zakres usług jak również zaplecze i wyposażenie w tych obiektach było zróżnicowane. W porównaniu do lat poprzednich, obserwuje się sukcesywne rozszerzenie oferty turystycznej zarówno w zakresie rozbudowy bądź modernizacji samych obiektów noclegowych jak również ich zaplecza i zakresu świadczonych usług.

Dworzec autobusowy w Biłgoraju mieści się w budynku murowanym, wolnostojącym. Obiekt bez zaplecza sanitarnego dla podróżnych. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny dworca autobusowego w Biłgoraju, tak jak w latach poprzednich oceniono jako dostateczny.

Zarządcy, znajdujących się pod nadzorem sanitarnym, **terenów rekreacyjnych, w tym placów zabaw**, dbają o ich właściwy stan sanitarno – higieniczny i porządkowy.

W porównaniu do roku poprzedniego nie zaobserwowano zmian w funkcjonowaniu tych obiektów. Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy, tak jak w roku poprzednim, oceniono jako dobry. Plac zabaw utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno – porządkowym. We wszystkich skontrolowanych piaskownicach wymieniany był piasek co potwierdzały przedstawiane podczas kontroli dokumenty.

Prowadzony systematyczny nadzór sanitarny nad tymi obiektami skutkuje większą świadomością administratorów co do odpowiedzialności za te obiekty. Ma to bezpośrednie przełożenie nie tylko na ich stan sanitarny ale również na poprawę ich estetyki.

Cmentarze powiatu biłgorajskiego to w zdecydowanej większości stare obiekty, często całe albo w części figurujące w rejestrze zabytków. Są to obiekty ogrodzone, z sukcesywnie prowadzoną poprawą stanu technicznego ogrodzenia, z alejkami komunikacyjnymi w różnym stopniu i charakterze utwardzenia. Wszystkie skontrolowane w 2019 r. cmentarze utrzymane są w należyтым stanie porządkowym. Zarządcy mają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych. Stwierdzany podczas kontroli stan sanitarno – higieniczny i porządkowy cmentarzy w porównaniu do lat poprzednich ulega stopniowej poprawie.

Znajdujące się pod nadzorem dwa **domy przedpogrzebowe** oceniono jako dobre. Stan sanitarno – higieniczny i porządkowy obiektów oraz terenu wokół nich nie budził zastrzeżeń. Jeden z nich funkcjonuje jako dom pożegnań. Obecnie nie są przechowywane w nim zwłoki. Pomieszczenia w obu obiektach zabezpieczone są przed dostępem zwierząt i owadów. W obiekcie przechowującym zwłoki sposób ich przechowywania oceniono jako prawidłowy. Zwłoki przechowywane w chłodniach z monitorowaną temperaturą.

Stan sanitarno – higieniczny, techniczny i porządkowy w podziale na rodzaj obiektów (**apteki, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe**) nie budził zastrzeżeń w żadnej z grup i jest porównywalny do lat poprzednich.

Kontrola koncesji w stacjach paliw pokazała, że wszystkie skontrolowane obiekty posiadają koncesję na obrót paliwami.

Stwierdzany, podczas prowadzonych czynności kontrolnych, stan sanitarno – higieniczny i techniczny **środków transportu** (transport osobowy, transport zwłok, transport sanitarny, transport odpadów medycznych) nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzano nieprawidłowości, nie nałożono mandatów, nie wszczynano postępowań.

Skontrolowano **17** środków transportu (autobusy komunikacji publicznej, samochody do przewozu chorych, samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, samochód do przewozu odpadów medycznych).

W zakresie realizacji ustawy **o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** w nadzorowanych obiektach stwierdzono, że przepisy te były respektowane we wszystkich kontrolowanych obiektach.

Podsumowując nadzór nad obiektami użyteczności publicznej w oparciu o wyniki przeprowadzonych w roku 2019 kontroli należy stwierdzić, że stan sanitarno – higieniczny i porządkowy nadzorowanych przez sekcje Higieny Komunalnej obiektów na terenie powiatu biłgorajskiego nie budził większych zastrzeżeń i w porównaniu do roku poprzedniego utrzymywał się na stałym, porównywalnie dobrym poziomie.

Wydawane w latach poprzednich decyzje w grupie zakładów fryzjerskich i kosmetycznych oraz nakładane w nich mandaty spowodowały, że w tej grupie obiektów, w obszarze prowadzenia procesów dezynfekcji zaobserwowano wyraźną poprawę w stosunku do lat poprzednich.

W gabinetach kosmetycznych zaobserwowano ciągle rozwijający się trend świadczenia usług narzędziami jednorazowego użytku. Część zakładów oferuje usługi wykonywane wyłącznie narzędziami jednorazowego użytku. Tendencja ta objęła również korzystanie z wyłącznie jednorazowych, peleryn, bielizny, a nawet odzieży ochronnej.

Nadzorowane przez sekcję obiektu użyteczności publicznej, znajdujące się w ewidencji obiektów i objęte bieżącym nadzorem sanitarnym, w zdecydowanej większości świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi.

W większości kontrolowanych obiektów stwierdzany stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. Nie są prowadzone postępowania administracyjne w żadnym z nadzorowanych obiektów. W pojedynczych przypadkach, gdzie te standardy nie zostały zachowane, wydawano zalecenia i prowadzono postępowania administracyjne. Wszystkie zalecenia zostały wykonane.

Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej, znajdujące się w ewidencji obiektów i objęte bieżącym nadzorem sanitarnym, w zdecydowanej większości świadczą usługi zgodnie z nałożonymi standardami sanitarnymi.

Nadzór nad kąpieliskami.

W 2019 r. kąpieliska zostały zorganizowane na:

- Zalewie „Bojary” w Biłgoraju
- Zalewie Biszczka – Żary.

Lp.	akwen	nazwa kąpieliska	właściciel	organizator
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju
2.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Biszczce

Wydane oceny o przydatności wody do kąpieli.

Lp.	akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywała ocena o przydatności wody do kąpieli
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	26.06.2019r. – 15.07.2019r. (29.06.2019r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
2.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	15.07.2019r – 05.08.2019r.
3.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	05.08.2019r. – 20.08.2019r.
4.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	20.08.2019r. – 23.08.2019r. (23.08.2019 decyzja wprowadzająca tymczasowy zakaz kąpieli)
5.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	26.06.2019r. – 18.07.2019r. (01.07.2019r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
6.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	18.07.2019r – 02.08.2019r.
7.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	02.08.2019r. – 21.08.2019r.
8	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	21.08.2019r. – 31.08.2019r. 31.08.2019r. zakończenie sezonu kąpieliskowego)

Wydane oceny o nieprzydatności wody do kąpieli.

Lp.	akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Organizator	Czas (od – do) kiedy obowiązywał zakaz kąpieli	Przekroczone parametry
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	23.08.2019 – 09.09.2019 decyzja wprowadzająca tymczasowy zakaz kąpieli	zakwit sinic

W dniu 23.08.2019 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po stwierdzeniu zakwitów sinic wydał decyzję wprowadzającą tymczasowy zakaz kąpieli w Kąpielisku na Zalewie „Bojary”. Zakaz kąpieli obowiązywał do końca sezonu kąpielowego. Organizator kąpieliska pismem z dnia 03.09.2019 r., poinformował o zakończeniu sezonu kąpielowego z dniem 01.09.2019 r., co dało Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Biłgoraju możliwość stwierdzenia wygaśnięcia decyzji wprowadzającej tymczasowy zakaz kąpieli w Kąpielisku na Zalewie „Bojary”.

Ponadto przeprowadzono w trakcie sezonu kąpielowego 2 kontrole stanu sanitarno – higienicznego terenów rekreacyjnych przy kąpieliskach – nieprawidłowości nie stwierdzono. Stan sanitarno - higieniczny oraz porządkowy terenów nie budził zastrzeżeń i został oceniony jako dobry. Kontrole wykazały również, że nadzór nad tymi miejscami prowadzony był przez zarządców właściwie.

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Lp.	akwen	nazwa zwyczajowa	Właściciel/organizator
1.	Zalew Józefów	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli Nr 1	Gmina Józefów
2.	Zalew Józefów	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli Nr 2	Gmina Józefów
3.	Zalew we Frampolu	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli – Zalew we Frampolu I	Gmina Frampol
4.	Zalew we Frampolu	Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli – Zalew we Frampolu II	Gmina Frampol

W roku 2019 zostały zgłoszone przed sezonem 4 miejsca okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Józefów 1, Józefów 2, Frampol 1, Frampol 2).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, po otrzymaniu wyników wody od administratorów obiektów, wydał **8 ocen** przydatności wody do celów kąpielowych. Nie wprowadzano zakazów kąpieli w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Ponadto przeprowadzono w trakcie sezonu kąpielowego **4** kontrole stanu sanitarno – higienicznego terenów rekreacyjnych przy miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli – nieprawidłowości nie stwierdzono. Stan sanitarno - higieniczny oraz porządkowy terenów nie budził zastrzeżeń i został oceniony jako dobry. Kontrole wykazały również, że nadzór nad tymi miejscami prowadzony był przez zarządców właściwie.

Nadzór nad jakością wody do spożycia przez ludzi.

Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, **jest priorytetem działań Inspekcji Sanitarnej, a jakość wody** musi być zawsze utrzymana na poziomie **akceptowalnym przez konsumenta.**

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania określone w obowiązujących przepisach.

Nadzór nad jakością wody Sekcja Higieny Komunalnej sprawuje w:

- **39** wodociągach zbiorowego zaopatrzenia
- **6** innych podmiotach zaopatrujących w wodę

Wykaz producentów wody zaopatrujących ludność.

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
1.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	3016	3016	25851	25851
2.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dyle	23	1169	369	11925
3.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Hedwizyn	468		2164	
4.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Korczów - Okrągłe	183		2606	
5.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Sól	250		3351	
6.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dąbrowica	95		1339	
7.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Majdan Gromadzki	124		1655	
8.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Ciosmy	26		441	
9.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Józefów	322,88		729,77	
10.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Górecko Stare	76,62	804		
11.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Majdan Nepryski	242,49	2336		
12.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Stanisławów	76,5	897		
13.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Szopowe	11,28	112		

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
14.	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka z o. o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	302	517	2254	3354
15.	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka z o. o ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Płuskie	215		1100	
16.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Goraj	123,75	342,38	1145	3563
17.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Albinów Duży	2,61		59	
18.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Gilów	32,35		226	
19.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Jędrzejówka	45,1		379	
20.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Kondraty	19,04		172	
21.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Zastawie	119,53		1582	
22.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Frampol	161,1	651,9	2309	7832
23.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Korytków Mały	158,9		2322	
24.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Teodorówka - Radzięcin	331,9		3201	
25.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Turobin	93	426	1543	5943
26.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Gródki	96		1121	
27.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Żabno	40		476	
28.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Tarnawa Duża	56		973	
29.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Żurawie	141		1830	

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
30.	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Potok Górny	273	489	3161	5427
31.	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Lipiny Dolne	216		2266	
32.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Tereszpol - Zygmunty	338	398,8	3459	3957
33.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Lipowiec	60,8		498	
34.	Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszczka	Biszczka	446	446	3975	3975
35.	Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23-413 Obsza	Babice – Dorbozy	1060	1060	9382	9382
36.	Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	543,5	543,5	4351	4351
37.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa10 23-415 Książpol	Książpol	246,35	433,04	2589	5186
38.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa1023-415 Książpol	Markowicze	186,69		2597	
39.	Gmina Aleksandrów Aleksandrów 380 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	366	366	3635	3635

Wykaz producentów wody dostarczających wodę z indywidualnych ujęć jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej.

Lp.	Nazwa producenta	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez producenta
1.	Arion Szpitale sp. z o. o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju ul. Dr Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	54,28	54,28	0	0
2.	ATL Spółka z o. o. ul. Piłsudskiego 180, 05-091 Ząbki	0,3	0,3	0	0
3.	Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowo Produkcyjne ATOS Eksport-Import Gromada 165, 23-400 Biłgoraj	2,3	2,3	0	0
4.	Gospodarstwo Rolne Tomasz Czajka Hosznia Ordynacka 44 23-450 Goraj	1,0	1,0	6	6
5.	Zakład Mięсны Wasąg Sp. Jawna Hedwizyn 118 23-400 Biłgoraj	22,1	22,1	0	0
6.	Masarnia Nieścior Sp. z o.o. w upadłości ul. Przemysłowa 12 23-415 Księżpol	20,0	20,0	0	0

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia					Liczba ludności korzystającej z wody			
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	odpowiadającej wymaganiom	objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologicznym	nieodpowiadającej wymaganiom fizykochemicznych	nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
Biłgoraj	Biłgoraj	Targowa 14	3016	dobra	25851	-	-	-
Biłgoraj	Dyle	-	23	dobra	369	-	-	-
Biłgoraj	Hedwiżyn	-	468	dobra	2164	-	-	-
Biłgoraj	Korczów-Okragłe	-	183	dobra	2606	-	-	-
Biłgoraj	Sól	-	250	dobra	3351	-	-	-
Biłgoraj	Dąbrowica	-	95	dobra	1339	-	-	-
Biłgoraj	Majdan Gromadzki	-	124	dobra	1655	-	-	-
Biłgoraj	Ciosmy	-	26	dobra	358	-	-	-
Józefów	Józefów	Leśna 1	322,88	dobra	2731	-	-	-
Józefów	Górecko Stare	-	76,62	dobra	804	-	-	-
Józefów	Majdan Nepryski	-	242,49	dobra	2336	-	-	-
Józefów	Stanisławów	-	76,5	dobra	897	-	-	-
Józefów	Szopowe	-	11,28	dobra	112	-	-	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Różanieckie	Lubartowska	302	dobra	2254	-	-	-
Tarnogród	Tarnogród Prz. Płuskie	Biłgorajska	215	dobra	1100	-	-	-
Goraj	Goraj	-	123,75	dobra	1145	-	-	-
Goraj	Albinów Duży	-	2,61	dobra	59	-	-	-
Goraj	Gilów	-	32,35	dobra	226	-	-	-
Goraj	Jędrzejówka	-	45,1	dobra	379	-	-	-
Goraj	Kondraty	-	19,04	dobra	172	-	-	-
Goraj	Zastawie	-	119,53	dobra	1582	-	-	-
Frampol	Frampol	Gorajska 15	161,1	dobra	2309	-	-	-
Frampol	Korytków Mały	-	158,9	dobra	2322	-	-	-
Frampol	Teodorówka-Radzięcin	-	331,9	dobra	3201	-	-	-
Turobin	Turobin	-	93	dobra	1543	-	-	-
Turobin	Gródki	-	96	dobra	1089	-	-	-
Turobin	Żabno	-	40	dobra	476	-	-	-
Turobin	Tarnawa Duża	-	56	dobra	973	-	-	-
Turobin	Żurawie	-	141	dobra	1830	-	-	-
Potok	Potok Górny	-	273	dobra	3161	-	-	-
Potok	Lipiny Dolne	-	216	dobra	2266	-	-	-
Tereszpol	Tereszpol Zygmunty	-	338	dobra	3459	-	-	-
Tereszpol	Lipowiec	-	60,8	dobra	498	-	-	-
Biszczka	Biszczka	-	446	dobra	3975	-	-	-
Obsza	Babice-Dorbozy	-	1060	dobra	9119	-	-	-
Łukowa	Łukowa	-	543,5	dobra	4351	-	-	-
Księżpol	Księżpol	-	246,35	dobra	2589	-	-	-
Księżpol	Markowicze	-	186,69	dobra	2597	-	-	-
Aleksandrów	Aleksandrów	Klonowa 9	366	dobra	3635	-	-	-
Razem			10588,4		100883			

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów lokalnych – innych podmiotów zaopatrujących w wodę

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia					Liczba ludności korzystającej z wody			
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	odpowiadającej	objętej brakiem przydatności wody w zakresie mikrobiologicznym	nieodpowiadającej wymaganiom fizykochemicznym	nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
Biłgoraj Miasto	Biłgoraj Arion Szpital	ul. Pojaska 5	54,28	dobra	-	-	-	-
Turobin	Tokary – Gospodarstwo Rolne	Tokary	0,3	dobra	-	-	-	-
Biłgoraj	Gromada – „Atos”	Gromada 164	2,3	dobra	-	-	-	-
Goraj	Hosznia Ordynacka T. Czajka Gospodarstwo Rolne	Hosznia Ordynacka 44	1	dobra	6	-	-	-
Biłgoraj	Hedwizyn - Zakład Mięсны Wasąg	Hedwiżyn 118	22,1	dobra	-	-	-	-
Księżpol	Księżpol - Masarnia Nieścior	ul. Przemysłowa 12	20,0	dobra	-	-	-	-
Razem					6	-	-	-

Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	Liczba urzędzeń	Liczba wodociągów dostarczających				Liczba ludności korzystającej z wody			
		Wodę dobrej jakości	Wodę nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	Wodę nie odpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	Wodę nie odp. wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	Odpowiadającej wymaganiom	Nie odpowiadającej wymaganiom ogółem	Nie odpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym	Nie odpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
≤100	15	15	0	0	0	9294	0	0	0
101-1000	22	22	0	0	0	57144	0	0	0
1001- 10 000	2	2	0	0	0	34970	0	0	0
10 001 – 100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę	6	6	0	0	0	0	0	0	0
Końcówki innych wodociągów									
≤100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
101-1000	2	2	0	0	0	525	0	0	0

Końcówki wodociągów wchodzące na teren powiatu biłgorajskiego:

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Radecznicza** zaopatruje mieszkańców:
298 - Chłopków z Gminy Frampol
18 - część Hoszni Ordynackiej z Gminy Goraj
152 - Wólka Czernięcińska z Gminy Turobin
- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Gruszka Duża** zaopatruje mieszkańców:
57 - część miejscowości Zabłocie z Gminy Turobin

Liczba mieszkańców powiatu biłgorajskiego zaopatrywanych w wodę z wodociągów spoza powiatu: **525**

Liczba ludności korzystająca z wodociągów powiatu biłgorajskiego – 100 883

Liczba ludności powiatu biłgorajskiego korzystająca z wody dobrej jakości z innych powiatów (końcówki wodociągów) – 525

Liczba ludności korzystająca z innych podmioty zaopatrujących w wodę – 6

Łącznie na terenie powiatu biłgorajskiego z wody dobrej jakości korzysta 101414.

W roku 2019 nie stwierdzono braku przydatności wody do spożycia na żadnym z nadzorowanych wodociągów.

Wodociągi na których prowadzono postępowanie administracyjne:

Nazwa wodociągu	Gmina	Data wydania decyzji	Usterki	Termin wykonania	Data kontroli sprawdzającej
Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	30.09.2019	1. Obmurowanie przy włączach do dwóch szachtów popękane. 2. Włącz do szachtu studni 1A nieszczelny. 3. Ściany w szachcie studziennym 1A z widocznymi zaciekami 4. Brak możliwości monitoringu temperatury w magazynie podchlorynu sodowego. 5. Brak na wyposażeniu odzieży ochronnej dla pracowników dokonujących przelewania podchlorynu sodowego.	29.11.2019	11.12.2019 postępowanie zakończono

Decyzja o warunkowej przydatności wody do spożycia wydana na wodociąg:

nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia	gmina	data wydania decyzji	przekroczony parametr	czas trwania przekroczenia	prowadzone przez administratora działania naprawcze
Gródki	Turobin	14.06.2019	bakterie grupy coli	14.06.2019 - 25.06.2019	dezynfekcja, płukanie sieci

Wodociągi, na których stosowane jest uzdatnianie wody.

Lp.	nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	filtracja, napowietrzanie
2.	Babice-Dorbozy	Obsza	filtracja, napowietrzanie
3.	Dąbrowica	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
4.	Ciosmy	Biłgoraj	koagulacja, odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
5.	Okrągłe-Korczów	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
6.	Sól	Biłgoraj	filtracja, napowietrzanie, wymiana jonowa
7.	Majdan Grom.	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
8.	Turobin	Turobin	filtracja, napowietrzanie
9.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	filtracja, napowietrzanie
10.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	filtracja, napowietrzanie
11.	Biszczka	Biszczka	filtracja, napowietrzanie
12.	Księżpol	Księżpol	filtracja, napowietrzanie
13.	Markowicze	Księżpol	filtracja, napowietrzanie
14.	Aleksandrów	Aleksandrów	filtracja, napowietrzanie

Wodociąg poddawany stałej dezynfekcji wody.

Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób dezynfekcji
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	Podchloryn sodu

Wodociągi, na których wystąpiły awarie i przerwy w dostawie wody.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj awarii
1.	Jędrzejówka	Goraj	2	sieć wodociągowa
2.	Gilów	Goraj	1	sieć wodociągowa
3.	Kondraty	Goraj	4	sieć wodociągowa
4.	Gródki	Turobin	2	sieć wodociągowa
5.	Lipowiec	Tereszpol	3	2 sieć wodociągowa 1 awaria pompy
6.	Aleksandrów	Aleksandrów	2	2 sieć wodociągowa
7.	Zastawie	Goraj	1	1 sieć wodociągowa
8.	Majdan Gromadzki	Biłgoraj	1	1 sieć wodociągowa
9.	Hedwiżyn	Biłgoraj	1	1 sieć wodociągowa
10.	Korców Okrągłe	Biłgoraj	2	2 sieć wodociągowa
11.	Sól	Biłgoraj	2	2 sieć wodociągowa
12.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	12	10 sieć wodociągowa 6 przyłącza
13.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	11	7 sieć wodociągowa 4 przyłącza
14.	Biszczka	Biszczka	31	14 przyłącza wodociągowe 12 sieć wodociągowa 3 pompy głębinowe 2 awarie studni głębinowej
15.	Tereszpol	Tereszpol	14	14 sieć wodociągowa
16.	Łukowa	Łukowa	3	1 sieć wodociągowa 2 zabezpieczenie pompy płaskiej
17.	Potok Górny	Potok Górny	4	4 przyłącze wodociągowe
18.	Lipiny Dolne	Potok Górny	3	3 przyłącze wodociągowe
19.	Frampol	Frampol	2	2 sieć wodociągowa
20.	Korytków Mały	Frampol	1	1 sieć wodociągowa
21.	Teodorówka - Radzięcín	Frampol	6	6 sieć wodociągowa
22.	Żurawie	Turobin	1	1 sieć wodociągowa
23.	Majdan Nepryski	Józefów	1	1 sieć wodociągowa
24.	Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	59	42 sieć wodociągowa 17 przyłącze wodociągowe

98,9 % ludności powiatu biłgorajskiego korzysta z wody dostarczanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia. W powiecie biłgorajskim wszystkie gminy są zwodociągowane i wszystkie wodociągi zostały ocenione.

Tylko konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego.

Nie daje takiej pewności spożywanie wody z przypadkowych źródeł, bądź ujęć prywatnych nie nadzorowanych przez służby sanitarne.

% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w gminach powiatu biłgorajskiego

Lp.	gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie.	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Biłgoraj – miasto	1	99
2.	Aleksandrów	4	99
3.	Biłgoraj – gmina	37	98
4.	Biszcza	8	100
5.	Frampol	17	100
6.	Goraj	14	94
7.	Józefów	19	100
8.	Księżpol	23	99
9.	Łukowa	8	99
10.	Obsza	6	100
11.	Potok Górny	12	99
12.	Tarnogród	5	99
13.	Tereszpol	7	100
14.	Turobin	24	98

Nadzór nad jakością wody ciepłej, w kierunku występowania pałeczek *Legionella sp.* w ramach kontroli wewnętrznej.

Liczba nadzorowanych obiektów, które podlegają kontroli wewnętrznej wody ciepłej – **39**

Wpłynęły 3 informacje z których wynika, że podmiot uznał, iż nie kwalifikuje się do przeprowadzenia badań ciepłej wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wysłał do **36** obiektów informację o obowiązku wykonywania badań na obecność *Legionella sp.* w ramach kontroli wewnętrznej, w tym:

- do placówek szkolnych, przedszkolnych i żłobków – 5
- do obiektów świadczących usługi noclegowe – 24
- do obiektów służby zdrowia – 3
- do obiektów pomocy społecznej – 3
- do obiektu sportowego – 1

Z 20 obiektów dotarła, wraz z wynikami, informacja do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju o przeprowadzeniu w 2019 r. badań na obecność *Legionella sp.* Część obiektów poinformowała, że zgodnie z terminami uzgodnionymi z laboratorium, próby zostaną pobrane w grudniu 2019 r., bądź w styczniu 2020 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju w roku 2019 roku wydał 20 ocen jakości wody ciepłej w tym 8 ocen za badania wykonane w 2018 roku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju nie wydawał w roku 2019 decyzji dotyczących jakości wody ciepłej.

Nadzór nad jakością wody ciepłej, w kierunku występowania pałeczek *Legionella sp.* prowadzony w ramach nadzoru sanitarnego.

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów, w których wyk. badania wody ciepłej	Liczba obiektów, w których stwierdzono przekroczenia	Liczba pobranych prób	Liczba prób zakwestionowanych (powyżej 100 jtk w 100 ml wody)
Szpitala	1	0	6	0
Inne podmioty lecznicze	1	0	4	0
Zakłady opiekuńczo - lecznicze	1	0	4	0
Sanatoria	0	0	0	0
Domy pomocy społecznej	1	0	4	0
Pływalnie kryte (natryski)	0	0	0	0
Hotele	1	0	4	0
Inne*	0	0	0	0
Akademiki, bursy, internaty	0	0	0	0
Razem	5	0	22	0

Podsumowanie zaopatrzenia w wodę.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Na terenie powiatu biłgorajskiego stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. **98,9 %** mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia.

Oceniając jakość wody za rok 2019 r., we wszystkich nadzorowanych na terenach gmin wodociągach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju stwierdza, że utrzymywana jest ona na dobrym poziomie co pozwala ocenić ją jako dobrą i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, w roku 2019, działając na podstawie:

- § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody, w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, realizowanych według uzgodnionego harmonogramu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał **21 ocen obszarowych** jakości wody za rok 2018.
- § 20 ust 1 pkt 7 oraz § 21 ust 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), po analizie przedstawionych wyników badań jakości wody, w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych, próbek pobranych zarówno w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, oceniał jakość wody na podstawie otrzymanych wyników. Takich **bieżących, cząstkowych ocen wydano 103**.
- § 22 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody, w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, realizowanych według uzgodnionego harmonogramu wydano **20 ocen okresowych** jakości wody za rok 2019.

Łącznie w roku 2019 wydano **144 oceny** jakości wody do spożycia.

Podsumowanie działalności kontrolnej pracowników sekcji Higieny Komunalnej w 2019 r.

Wykonano:

- **125** badań,
- **7** oznaczeń chemicznych
- **118** oznaczeń fizycznych

Pobrano **118 próbek wody** do badań jakości.

Przeprowadzono łącznie **373 kontrole**.

Wydano:

- **38 decyzji merytorycznych**, w tym 33 decyzje zezwalających na ekshumację zwłok
- **15 decyzji opłatowych** w związku ze stwierdzonym naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych

- **27 postanowień** (wydawane postanowienia dotyczyły aspektów proceduralnych postępowania)
w tym:
- opinii dotyczących organizacji kąpieliska i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli – 4
- dotyczących transportu zwłok z zagranicy i za granicę – 8
- organizowania imprez masowych – 7
- regulaminu porządku w gminach – 8

Inne czynności kontrolne przeprowadzane przez pracowników sekcji Higieny Komunalnej w 2019 r.

- nadzór nad przeprowadzaniem ekshumacji – **19**
- kontrole odbiorowe przeprowadzone wspólnie z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym – **10**
- kontrole obiektów służby zdrowia – 4
- kontrole imprez masowych – 3

IV. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży

Do zadań sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży z zakresu zdrowia publicznego należy sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

Ogólne kierunki działania pionu higieny dzieci i młodzieży dotyczą:

1) sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno- sanitarnymi:

- w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży, w tym w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo-wychowawczych, w żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych,

- wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży,

2) sprawowania nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania,

3) opracowywania meldunków z wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży,

4) sporządzania informacji o stanie przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego.

W 2019 r. w wykazie obiektów oświatowo – wychowawczych objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju figurowały (wg MZ-53):

1. żłobki/ kluby dziecięce	- 5
2. przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego	- 20
3. szkoły podstawowe	- 52
4. licea ogólnokształcące	- 1
5. gimnazja	- 8
6. szkoły branżowe I i II stopnia	- 2
7. szkoły policealne	- 1
8. zespoły szkół	- 8
9. placówki kształcenia ustawicznego – centra szkolenia zawodowego	- 1
10. placówki wsparcia dziennego (placówki wsparcia dziennego, całoroczna świetlica dla dzieci i młodzieży)	- 5
11. placówki wychowania pozaszkolnego (Szkoła Muzyczna I stopnia, Biłgorajskie Centrum Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury we Frampolu, Miejski Ośrodek Kultury w Józefowie, Tarnogrodzki Ośrodek Kultury)	- 5
12. placówki rekreacyjne – schronisko młodzieżowe całoroczne	- 1
13. inne placówki (NZOZ Ośrodek Rehabilitacji Terapii dla Dzieci Niepełnosprawnych, Pierwsza Prywatna Szkoła Językowa w Biłgoraju, Niepubliczna Placówka Oświatowo-Wychowawcza LIDER – Szkoła Językowa – Akademia Nauki w Biłgoraju	- 3

Razem 112

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEN www.wypoczynek.men.gov.pl.

Kontrole placówek stałych przeprowadzano w oparciu o obowiązujący harmonogram kontroli. W 2019 r. liczba placówek będąca w ewidencji wynosiła 175: tj. 104 placówki stałe oraz 71 placówek sezonowych: wypoczynku letniego (53) i zimowego (18).

Przeprowadzono ogółem **166 kontroli:**

- 112 sanitarnych - kompleksowych (w tym 4 w placówkach zlikwidowanych)
- 39 w placówkach wypoczynku
- 14 kontroli sprawdzających
- 1 kontrolę interwencyjną
- 0 kontroli tematycznych

Mając na uwadze poprawę warunków sanitarno - higienicznych wydano ogółem **8 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 6 decyzji na stwierdzone nieprawidłowości
- 2 decyzje przedłużające,

oraz 9 decyzji opłatowych

Mandatów karnych nie nakładano.

Najczęściej występujące nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowych wyników pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego, braku wyników pomiarów natężenia oświetlenia, brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania, niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, brak zabezpieczenia punktów świetlnych w osłony.

W związku z otrzymanymi informacjami – skargami konsumentów - przeprowadzono **1 kontrolę interwencyjną:**

Zgłoszenie pisemne (anonimowe) rodzica dziecka uczęszczającego do przedszkola. Skarżący rodzic pisał, że „od kiedy dziecko zaczęło chodzić do przedszkola to cały czas jest chore i inne dzieci z grupy też”. Przeprowadzona kontrola interwencyjna nie potwierdziła zgłaszanych uchybień. W dniu kontroli obecnych było 80 dzieci (zapisanych do przedszkola – 98), poprzedniego dnia w zajęciach uczestniczyło 81 dzieci. Według oświadczenia dyrektora zwiększona nieobecność dzieci na zajęciach występowała na początku października, dotyczyła przedszkolaków z grup najmłodszych, które we wrześniu rozpoczęły uczęszczanie do przedszkola.

Przeprowadzona kontrola interwencyjna nie potwierdziła zgłaszanych uchybień.

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania przeprowadzano/analizowano:

- Rozkład zajęć lekcyjnych, który powinien uwzględniać równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, zróżnicowanie zajęć w każdym dniu, możliwości psychofizyczne uczniów do podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia. Pod tym kątem skontrolowano 60 placówek i oceniono 421 oddziałów. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

- Dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Mając na uwadze zapobieganie wadom postawy, ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 85 placówkach, oceniono 344 oddziałów i 5144 stanowisk.

Ocenę przeprowadzono w oparciu o zmierzony wzrost uczniów. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan techniczny sprzętu, prawidłowe zestawienie stolików i krzesełek, poprawne ich oznakowanie, posiadanie przez placówki certyfikatów.

- Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji.

Na 67 skontrolowanych szkół; 6 posiadało salę gimnastyczną z boiskiem, 16 salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem, 3 tylko salę gimnastyczną, 2 tylko salę rekreacyjną/zastępczą, 8 tylko boisko sportowe, 1 salę gimnastyczną i salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem, 17 zespołów szkolnych sportowych z boiskiem i 5 bez boiska. Młodzież z 9 szkół, które nie posiadały żadnej infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego korzystało z innych obiektów. W skontrolowanych szkołach wyposażenie sal gimnastycznych, sal rekreacyjno-zastępczych oraz boisk sportowych spełniało wymogi bezpiecznego użytkowania dla urządzeń i sprzętu sportowego.

- Szkolne pracownie komputerowe.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych wypadła pozytywnie. Pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami w tym zakresie, uczniowie zostali przeszkoleni w zakresie bhp.

- Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami w szkolnych pracowniach chemicznych. W 2019 r. skontrolowano 2 placówki oświatowe (1 gimnazjum, 1 szkoła podstawowa), w których funkcjonowały pracownie chemiczne. Podczas kontroli stwierdzono

przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych w tym zakresie. Substancje chemiczne i ich mieszaniny przechowywano zgodnie z zaleceniami zawartymi w kartach charakterystyki, szkoły posiadały aktualne spisy posiadanych substancji chemicznych i ich mieszanin, karty charakterystyki, prawidłowe oznakowanie. Uczniowie i pracownicy zostali wyposażeni w środki ochrony indywidualnej, zapoznani z regulaminem określającym zasady bhp.

- Wszystkie szkoły realizowały zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa tj. dyrektorzy zapewnili uczniom w szkole miejsce na pozostawienie podręczników.

- Przy współdziałaniu z sekcją HŻŻ i PU (która była działem wiodącym), zbierano informacje na temat dożywiania uczniów. W 58 szkołach wydawano ciepłe posiłki obiadowe jedno lub dwudaniowe, z których skorzystało 5740 uczniów. Obiady pełne wydawano w 11 placówkach – skorzystało z nich 1822 uczniów, posiłki jednodaniowe w 47 placówkach - skorzystało z nich 3918 uczniów. W 5 szkołach organizowano śniadania szkolne, z których skorzystało 341 dzieci. Liczba dzieci i młodzieży, która skorzystała z posiłków dofinansowanych wyniosła 1321.

- Zapewnienie właściwej temperatury w pomieszczeniach pobytu dzieci i młodzieży. W okresie zimowym pomiary temperatury przeprowadzono w 56 placówkach oświatowo – wychowawczych oraz 14 wypoczynku zimowego, dotyczyły 308 pomiarów pomieszczeń. Wszystkie szkoły i placówki zapewniały właściwą temperaturę pomieszczeń.

- Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach wypadła pozytywnie.

- Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami.

W 25 szkołach, na 72 znajdujące się pod nadzorem PPIS w Biłgoraju funkcjonowały gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w pozostałych placówkach profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami była realizowana w pomieszczeniach zastępczych.

- Ocena posiadania przez szkoły certyfikatów na meble szkolne i sprzęt sportowy.

Zgodnie z obowiązującym przepisem prawnym szkoły i placówki mogą nabywać wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

Meble szkolne (stoliki, krzeselka):

- 9 placówek posiadało meble zakupione wyłącznie przed 1997 r.;

- odsetek mebli zakupionych po 1997 r. wynosił: w 5 placówkach do 25%, w 25 do 50%, w 22 powyżej 50%, w 25 do 100%.

Wszystkie nowo zakupione meble posiadały certyfikaty w 100%.

Urządzenia i sprzęt sportowy:

- 29 placówek posiadało urządzenia i sprzęt sportowy zakupione wyłącznie przed 1997 r.;
- odsetek urządzeń i sprzętu sportowego zakupionych po 1997 r. wynosił: w 1 placówce do 25%, 14 do 50%, w 11 powyżej 50%, w 23 w 100%.

Wszystkie nowo zakupione urządzenia i sprzęt sportowy posiadały certyfikaty w 100%.

- Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2019/2020.

W oparciu o przeprowadzone kontrole oraz informacje otrzymane od organów prowadzących placówki oświatowe, a także szkół resortowych, przeprowadzono ocenę przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Kryteria, wg których dokonano oceny obejmowały zakres prowadzonych prac remontowych, konserwatorsko-porządkowych, stopień zaawansowania prac, przewidziany termin ich zakończenia. Prace remontowe dotyczyły: sal dydaktycznych (18 szkół), bloku żywieniowego (11 szkół), bloku sportowego (12 szkół), zaplecza sanitarnego (9 szkół), innych prac dotyczących budynku szkoły oraz otoczenia (17), prac konserwatorsko-porządkowych (39 placówek). Prace zakończono do dnia 30 sierpnia.

Wszystkie placówki – z dniem 31 sierpnia – były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

- W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich, nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEN www.wypoczynek.men.gov.pl. Wypoczynek organizowany był w obiektach całorocznych usług hotelarskich, w obiektach sezonowych np. szkolnych schroniskach młodzieżowych organizowanych na bazie szkół podstawowych, w miejscu zamieszkania oraz jako obozy harcerskie pod namiotami. W obiektach całorocznych usług hotelarskich zgłoszono 36 turnusów, w obiektach sezonowych – 6, w miejscu zamieszkania – 21, w formie obozów harcerskich pod namiotami – 4. Przeprowadzono 39 kontroli sanitarnych, stan sanitarno - higieniczny nie budził zastrzeżeń. Z wypoczynku skorzystało 1756 osób (obiektach całorocznych usług hotelarskich – 811, w obiektach sezonowych – 330, z obozów harcerskich pod namiotami – 155, w miejscu zamieszkania – 460).

Podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia

Monitorowano przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach pobytu dzieci i młodzieży. Wszystkie placówki respektowały przepisy w tym zakresie.

W ramach **współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe i innymi jednostkami organizacyjnymi** prowadzono następujące działania:

1. Do organów prowadzących placówki oświatowe skierowano pisma w sprawie:

- a) przesłania wykazu placówek oświatowych funkcjonujących w roku szkolnym 2019/2020 na terenie poszczególnych miast i gmin w powiecie biłgorajskim;
- b) przekazania informacji z przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2019/2020 (w zakresie prowadzonych prac remontowych i porządkowych).

2. W ramach współpracy z organizatorami letniego wypoczynku dzieci i młodzieży:

- a) organizatorom 1 obozu harcerskiego pod namiotami – udzielono informacji dotyczącej warunków organizowania tej formy wypoczynku.

Współpraca z mediami:

1. Zamieszczono w folderze BIP PSSE w Biłgoraju informacje pn.:

- „Ferie zimowe na terenie powiatu biłgorajskiego 2019 r.”
- „Bezpieczne wakacje w 2019 r.”

2. Przekazanie rzecznikowi prasowemu informacji:

- „Ferie zimowe na terenie powiatu biłgorajskiego w 2019 r.”
- „Bezpieczne wakacje w 2019 r.”

Podsumowanie:

Placówki oświatowo – wychowawcze będące pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju były w dobrym stanie sanitarno – higienicznym oraz technicznym.

Dyrektorzy placówek, dzięki wsparciu finansowemu organów prowadzących, systematycznie przeprowadzali prace remontowe mające na celu poprawę i utrzymanie w odpowiednim stanie obiektów.

Na przestrzeni lat nastąpiła poprawa warunków wychowania przedszkolnego, realizacji przez dzieci i młodzież obowiązku szkolnego, a także spędzania czasu wolnego.

Współpraca sekcji HDiM z innymi komórkami organizacyjnymi stacji, jednostkami samorządu terytorialnego układała się poprawnie.

Znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów placówek, organy prowadzące, osoby prowadzące działalność gospodarczą, organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży ułatwia wzajemną komunikację i zrozumienie.

V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy

Do zadań Sekcji Higieny Pracy należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy;
- substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
- prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
- produktami biobójczymi;
- szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi;
- substancjami, ich mieszaninami, czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganiem zasad bhp podczas prac usuwania, bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest;
- warunkami zdrowotnymi produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi, w tym środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi;

ponadto Sekcja Higieny Pracy prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

Zakłady znajdujące się pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy:

Sekcja Higieny Pracy w 2019 r. posiadała w ewidencji **1033 zakłady**, należące do **41 działów** Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z niżej wymienionych działów:

- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt;
- leśnictwo i pozyskiwanie drewna;
- pozostałe górnictwo i wydobywanie;
- produkcja artykułów spożywczych;
- produkcja napojów;
- produkcja wyrobów tytoniowych;
- produkcja wyrobów tekstylnych;
- produkcja odzieży;
- produkcja wyrobów z drewna;
- produkcja papieru i wyrobów z papieru;
- poligrafia;
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych;
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych;
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń;

- zakwaterowanie;
- działalność usługowa związana z wyżywieniem;
- działalność związana z obsługą nieruchomości;
- produkcja mebli;
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody;
- edukacja;
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów, odzysk surowców;
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków;
- działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałych działalności związanych z kulturą;
- działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna;
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej;
- roboty budowlane specjalistyczne;
- naprawa pojazdów samochodowych;
- transport lądowy oraz transport rurociągowy;
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni;
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów chemicznych;
- handel detaliczny;
- pozostała indywidualna działalność usługowa.

Działalność kontrolna Sekcji Higieny Pracy w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego:

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem **10595** pracowników.

W 2019 r. skontrolowano **213** zakładów, zatrudniających **6804** pracowników, z tego: **456** pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu - w tym:

- **2** w leśnictwie i przy pozyskiwaniu drewna,
- **12** przy produkcji artykułów spożywczych;
- **118** przy produkcji wyrobów z drewna;
- **68** przy produkcji papieru i wyrobów z papieru;

- 5 przy produkcji tworzyw sztucznych;
- 8 przy produkcji wyrobów metalowych;
- 243 przy produkcji mebli

W 2019 roku stwierdzono podczas kontroli przekroczenie stężenia pyłów mąki w 1 zakładzie, gdzie narażonych było 18 pracowników. W wyniku przeprowadzonych czynności administracyjnych pracodawca obniżył stężenie tego czynnika poniżej NDS.

W narażeniu na kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi pracowało 2478 pracowników – w tym:

- 2478 w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 2 grupy zagrożenia,
- 1121 pracowników w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia.

W narażeniu na substancje, ich mieszaniny, czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało 341 pracowników – w tym:

- 251 w narażeniu na pyły drewna twardego;
- 28 w narażeniu na formaldehyd;
- 49 na promieniowanie jonizujące (Rtg);
- 1 w narażeniu na związek chromu VI;
- 12 w narażeniu na azbest.

Dodatkowo dwukrotnie skontrolowano jeden zakład będący w ewidencji innego PPIS, gdzie stwierdzono, że 3 pracowników pracuje w narażeniu na azbest przy usuwaniu, transporcie pokryć dachowych zawierających azbest.

W 2019 r. przeprowadzono 274 kontrole z zakresu działania Sekcji Higieny Pracy, w tym:

- 177 kontroli obejmowało zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
- 14 kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3;
- 81 z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi;
- 20 z zakresu nadzoru nad substancjami, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- 166 z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W ewidencji zakładów podlegających kontroli Sekcji Higieny Pracy znajduje się 1 producent substancji chemicznej podlegającej rejestracji w ECHA, 290 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 628 stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, 3 wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 i 11 stosujących ww. prekursorów.

W 2019 roku przeprowadzono **1** kontrolę ww. producenta, **31** kontroli dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz **145** kontroli stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. Ponadto przeprowadzono **17** kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz **64** kontrole w zakresie stosowania produktów biobójczych.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wydano łącznie **12** decyzji usterkowych, które dotyczyły głównie: braku kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych i/lub ich mieszanin, w tym będących produktami biobójczymi, braku spisu substancji chemicznych i ich mieszanin stosowanych w zakładzie, braku pomiarów szkodliwych czynników chemicznych, braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne, nieprawidłowego oznakowania opakowań mieszanin substancji chemicznych (będących produktami biobójczymi) i **13** decyzji płatniczych.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano łącznie **49** decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzone uchybienia wymagań najczęściej dotyczyły:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy;
- braku lub nieprawidłowo opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego;
- braku kart i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- braku aktualnych orzeczeń lekarskich;
- braku kart charakterystyki i spisu stosowanych substancji i /lub mieszanin chemicznych;
- braku znaków ostrzegawczych przed zagrożeniem biologicznym;
- braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- braku opracowanego i wprowadzonego w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas.

Wystawiono **57** decyzji płatniczych na łączną kwotę **12643 złotych**.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno - sanitarnych w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny przez pracowników Sekcji Higieny Pracy ulegają powolnej stałej poprawie. Wystawione decyzje usterkowe i płatnicze dotyczą w większości zakładów pracy kontrolowanych po raz pierwszy przez

Sekcję Higieny Pracy, wprowadzonych w ostatnim czasie do ewidencji zakładów objętych bieżącym nadzorem.

Ponadto prowadzono działania z zakresu promocji zdrowia. Podczas kontroli pracodawców:

- zwracano szczególną uwagę na stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia oraz na funkcjonowanie ochron zbiorowych;
- informowano pracodawców o możliwości zmniejszenia stopnia narażenia zawodowego poprzez stosowanie rotacji pracowników pomiędzy stanowiskami pracy, skrócenie czasu narażenia oraz przerw w czasie pracy;
- w przypadku narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne informowano pracodawców o dostępnych szczepionkach przeciwko drobnoustrojom występującym w danym zakładzie w celu zaproponowania pracownikom uodpornienia;
- udzielano instruktażu nt. szczególnej szkodliwości palenia tytoniu przy jednoczesnym narażeniu na czynniki szkodliwe powodujące wzmożone negatywne oddziaływanie na zdrowie, w tym czynniki rakotwórcze lub mutagenne;
- informowano pracodawców, u których obowiązuje zakaz palenia tytoniu, o konieczności zamieszczenia tablic informacyjnych o zakazie palenia tytoniu oraz papierosów elektronicznych;

W 2019 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju wpłynęło jedno doniesienie związane z zanieczyszczeniem środowiska spowodowane zakopywaniem odpadów przez przedstawicieli Zakładu Gospodarki Komunalnej. Dochodzenie w tej sprawie prowadzono wspólnie z Sekcją Higieny Komunalnej. Skarga nie potwierdziła się.

Warunki pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze zawarte w lekach cytostatycznych

W wyniku przeprowadzonych kontroli podmiotów leczniczych i lecznic weterynaryjnych na terenie powiatu biłgorajskiego stwierdzono, że nie stosuje się w nich leków cytostatycznych.

Warunki pracy podczas zabezpieczania / usuwania wyrobów zawierających azbest:

W 2019 r. kontrolowano roboty wykonywane przez 1 przedsiębiorcę mającego siedzibę poza powiatem biłgorajskim (2 kontrole), w związku z tym pracodawca ten nie jest ujęty w ewidencji PSSE w Biłgoraju oraz 1 przedsiębiorcę mającego siedzibę na terenie powiatu biłgorajskiego.

Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień. Pracodawcy zapewnili wystarczające warunki pracy, aby zminimalizować w największym stopniu narażenie pracowników na czynnik rakotwórczy, jakim jest azbest.

Realizacja projektu REACH – EN – FORCE 7 i BPR – EN – FORCE 1

W 2019 r. realizowano dwa projekty - REACH – EN – FORCE 7 dotyczący kontroli egzekwowania obowiązków w zakresie rejestracji po upływie końcowego terminu rejestracji oraz BPR – EN – FORCE 1 – dotyczący kontroli wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych. W ramach projektu REF-7 kontroli poddano jedyne go producenta substancji chemicznej na terenie powiatu biłgorajskiego, natomiast w ramach projektu BEF-1 kontroli poddano 7 podmiotów wprowadzających do obrotu wyroby poddane działaniu produktów biobójczych. Podczas kontroli uzupełniano jednocześnie stosowne kwestionariusze kontrolne.

W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących kontrolowanego obszaru.

Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi działalność leczniczą

W ewidencji zakładów nadzorowanych przez Sekcję Higieny Pracy znajduje się **24** podmioty lecznicze, w których zatrudnionych jest ogółem **656** pracowników. Na promieniowanie jonizujące (Rtg) – czynnik rakotwórczy - narażonych było **49** pracowników, w tym **31** kobiet.

W 2019 r. przeprowadzono **19** kontroli podmiotów wykonujących działalność leczniczą. W **1** zakładzie stwierdzono niewłaściwe warunki sanitarno-techniczne pomieszczeń pracy i wyposażenia, w **2** nieprawidłowo opracowaną ocenę narażenia zawodowego, w **1** brak zapewnionych warunków do higienicznego spożywania posiłków. W związku z tym wydano **1** decyzję usterkową oraz **4** płatnicze na kwotę **880 zł**.

Podjęto współpracę z podmiotami leczniczymi w zakresie informowania o przypadkach zatruc / podejrzeń zatruc środkami zastępczymi dotyczących mieszkańców powiatu biłgorajskiego.

Działalność związana z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych:

Sekcja Higieny Pracy zajmuje się także prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach podejrzeń chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia

choroby zawodowej, po otrzymaniu orzeczeń lekarskich z jednostek orzeczniczych upoważnionych do rozpoznawania chorób zawodowych.

W 2019 r.:

- sporządzono **13** kart oceny narażenia zawodowego w sprawach podejrzeń chorób zawodowych, w tym:
- sporządzono **3** karty oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jarosławiu;
- sporządzono **1** kartę oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zamościu;
- wydano **10** decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych – stwierdzono **6** przypadków boreliozy (**5** u rolników, **1** u leśnika), **2** przypadki choroby zawodowej narządu głosu u byłych nauczycieli, **1** przypadek astmy oskrzelowej u byłego pracownika zakładu zajmującego się produkcją drzwi, **1** przypadek alergicznego nieżyty nosa u byłego pracownika zakładu zajmującego się produkcją drzwi;
- wydano **1** decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej – dotyczącą podejrzenia boreliozy u rolnika i podejrzenia choroby - zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne;

Współpracowano z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie prowadzenia postępowań w sprawach chorób zawodowych, a także ze Służbą Medycyny Pracy w tym:

- przeprowadzano oceny narażenia zawodowego w ramach postępowań w sprawach chorób zawodowych dla Poradni Chorób Zawodowych WOMP CPL w Lublinie, przesyłano do tej Poradni decyzje w sprawach chorób zawodowych,
- przekazywano decyzje w sprawach chorób zawodowych do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi wydawane na podstawie orzeczeń lekarskich wystawionych przez jednostkę orzeczniczą II stopnia,
- przesyłano karty stwierdzenia chorób zawodowych do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Nadzór nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi:

W 2019 roku Sekcja Higieny Pracy zajmowała się także nadzorem nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi. Monitorowano zatrucia środkami zastępczymi na terenie powiatu biłgorajskiego. Współpracowano z ośrodkami zdrowia w zakresie zgłaszania przypadków podejrzeń zatruc lub zatruc środkami zastępczymi. Podczas bieżących kontroli przypominano o każdorazowym obowiązku zgłoszenia podejrzeń zatruc / zatruc środkami

zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną, przesłano stosowny formularz zgłoszenia opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny. W 2019 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju wpłynęły dwa zgłoszenia dotyczące przypadku podejrzenia zatrucia / zatrucia środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną (nie odnotowano zgonów).

W 1 przypadku prowadzono postępowania administracyjne, zakończone wydaniem 2 decyzji merytorycznych, 1 o umorzeniu postępowania w sprawie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych i 1 o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu.

W dniu 20.02.2019 r. dokonano fizycznego zniszczenia wszystkich będących wówczas w posiadaniu inspektora środków zastępczych o łącznej masie netto: 0,22 g, zabezpieczonych i załączonych do 3 postępowań prowadzonych w 2018 i 2019 r. o znakach sprawy:

- ONS-HP.555.1/15/18 – 0,02 g (4-CEC);
- ONS-HP.555.1/23/18 – 0,12 (MDPHP);
- ONS-HP.555.1/27/18 – 0,08 g (4-chloro-alfa-PVP, hexen).

Zniszczenia dokonano w firmie utylizacyjnej posiadającej uprawnienia do utylizacji środków zastępczych: F.U.H. EKO-TOP Sp. z o.o., ul. Hetmańska 120, 35-078 Rzeszów.

Przedstawicielem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju obecnym przy procesie zniszczenia była Pani Joanna Sarzyńska – kierownik Sekcji Higieny Pracy.

Zniszczenia dowodów wraz z kopertami, w których je przekazano dokonano metodą D10 – termicznego przekształcenia odpadu w instalacjach lub urządzeniach zlokalizowanych na łądzie.

Z przeprowadzonych czynności sporządzono protokoły zniszczenia środków zastępczych.

Wydano 2 decyzje płatnicze na kwotę **384** zł obciążające strony kosztami zniszczenia produktów.

W 2019 roku przeprowadzono wspólnie z funkcjonariuszami Policji 1 kontrolę w obiekcie, co do którego istniało podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Wyniki kontroli nie potwierdziły tego podejrzenia.

Ponadto:

- w dniu 24.04.2019 r. kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził trzy pogadanki dla uczniów klas siódmych i ósmych Szkoły Podstawowej Nr 1 w Biłgoraju oraz dla klas trzecich Gimnazjum Nr 1 w Biłgoraju na prośbę dyrektorów obu szkół. Pogadanka dotyczyła uzależnień, w tym od środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych;
- w dniu 28.05.2019 r. o godzinie 9⁰⁰ w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Biłgoraju odbyło się spotkanie zorganizowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju przy współudziale Komendanta Powiatowego Policji w Biłgoraju. W konferencji dotyczącej uzależnień u młodzieży wzięli udział: Starosta Biłgorajski, przedstawiciel Rady Powiatu Biłgorajskiego, przedstawiciele Powiatowej

Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju i Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju oraz dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu biłgorajskiego. Tematem spotkania była profilaktyka uzależnień wśród młodzieży, ze zwróceniem szczególnej uwagi na środki zastępcze, narkotyki i e-papierosy. Prelekcję z ramienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju wygłosiła kierownik Sekcji Higieny Pracy – dr inż. Joanna Sarzyńska;

- w dniu 04.06.2019 r. o godzinie 10⁰⁰ w czytelni MIEJSKIEJ I POWIATOWEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ w Biłgoraju przy ul. Kościuszki 13 kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży dwóch klas VIII Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju z zakresu uzależnień, w tym od środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. W spotkaniu ponadto uczestniczył pedagog szkolny, nauczyciele oraz kustosz biblioteki. Pogadanka była związana ze zbliżającym się Międzynarodowym Dniem Walki z Narkomanią, w ramach projektu „Zaczytaj się”;
- w dniu 03.10.2019 r. o godzinie 12⁴⁵ w czytelni MIEJSKIEJ I POWIATOWEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ w Biłgoraju przy ul. Kościuszki 13 kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży dwóch klas VI Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju z zakresu e-papierosów. W spotkaniu ponadto uczestniczył pedagog szkolny, nauczyciele oraz kustosz biblioteki. Pogadanka była związana z Międzynarodowym Dniem Walki z Narkomanią, w ramach projektu „Zaczytaj się”. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka palenia e-papierosów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na możliwość występowania w e-papierosach niedozwolonych substancji psychoaktywnych, innych niż nikotyna;
- w dniu 21.10.2019 r. o godzinie 12⁴⁵ w Szkole Podstawowej im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju, ul. Kościuszki 41 kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży czterech klas VIII z zakresu szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. W spotkaniu ponadto uczestniczył pedagog szkolny, nauczyciele oraz Wicedyrektor Szkoły. Pogadanka została przeprowadzona na prośbę Dyrektora szkoły. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka palenia papierosów i e-papierosów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na możliwość występowania w e-papierosach niedozwolonych substancji psychoaktywnych, innych niż nikotyna;
- w dniu 14.11.2019 r. o godzinie 10³⁵ w Szkole Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży podzielonej na dwie grupy wiekowe – klas V i VI oraz VII i VIII z zakresu

uzależnień. W spotkaniu ponadto uczestniczył pedagog szkolny oraz nauczyciele. Podczas spotkania przedstawiono prezentację dotyczącą uzależnień młodzieży. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka zażywania środków zastępczych i e-papierosów, ale poruszono także temat uzależnień od narkotyków. Spotkanie miało częściowo charakter pogadanki z uczniami;

- w dniu 14.11.2019 r. o godzinie 17⁰⁰ w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu kierownik Sekcji Higieny Pracy wygłosił prelekcję dla rodziców uczniów z zakresu uzależnień. W spotkaniu ponadto uczestniczył Dyrektor i Wicedyrektor szkoły, pedagog szkolny oraz nauczyciele. Podczas spotkania przedstawiono prezentację dotyczącą uzależnień wśród młodzieży. Głównym tematem spotkania była profilaktyka zażywania środków zastępczych i e-papierosów, ale poruszono także temat uzależnień od narkotyków. Spotkanie miało na celu zwrócenie uwagi rodziców na wszelkie symptomy u swoich dzieci mogące świadczyć o uzależnieniu od omawianych używek;
- w dniu 15.11.2019 r. o godzinie 9⁰⁰ w Szkole Podstawowej w Korchowic Pierwszym kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży z zakresu uzależnień. Podczas spotkania przedstawiono prezentację dotyczącą uzależnień wśród młodzieży. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka palenia e-papierosów, ale poruszono także temat uzależnień papierosów tradycyjnych. Spotkanie miało częściowo charakter pogadanki z uczniami;
- w dniu 27.11.2019 r. o godzinie 9⁰⁰ w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Majdanie Nepryskim kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży podzielonej na dwie grupy wiekowe – klas VII oraz VIII z zakresu uzależnień. Spotkanie zostało zorganizowane na prośbę Dyrektora szkoły. Podczas spotkania przedstawiono prezentację dotyczącą uzależnień młodzieży. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka zażywania środków zastępczych i e-papierosów, ale poruszono także temat uzależnień od narkotyków. Spotkanie miało częściowo charakter pogadanki z uczniami;
- w dniu 29.11.2019 r. o godzinie 9⁵⁰ w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu kierownik Sekcji Higieny Pracy przeprowadził pogadankę dla młodzieży klas VI - VIII z zakresu uzależnień. Spotkanie zostało zorganizowane na prośbę Dyrektora szkoły. Podczas spotkania przedstawiono prezentację dotyczącą uzależnień młodzieży. Głównym tematem pogadanki była profilaktyka zażywania środków zastępczych i e-papierosów, ale poruszono także temat uzależnień od narkotyków. Spotkanie miało częściowo charakter pogadanki z uczniami.
- przekazano do lokalnych mediów informację o szkodliwości zażywania nowych narkotyków oraz danych zawartych w Raporcie Głównego Inspektora Sanitarnego pn.

„Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018” (do Radia Lublin, portali: bilgoraj.com.pl, bilgorajska.pl, NOWa Gazeta Biłgorajska).

- we współpracy z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia oraz z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży udostępniano uczniom, nauczycielom, rodzicom oraz uczestnikom wypoczynku letniego i zimowego ulotki, plakaty, płyty CD oraz inne materiały oświatowe związane z zagrożeniami stwarzanymi przez środki zastępcze.

Podsumowanie - warunki pracy:

Biorąc pod uwagę liczbę stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości, liczbę nakazów ujętych w wydanych decyzjach dotyczących naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju warunki higieny pracy w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny ulegają stopniowej poprawie, na co mają wpływ wnikliwe kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowania administracyjne. Zwiększona liczba decyzji płatniczych za stwierdzone podczas kontroli uchybienia w porównaniu z rokiem 2018 dotyczy głównie kontroli przeprowadzonych w obiektach kontrolowanych po raz pierwszy. Należy stwierdzić, że przedsiębiorcy nie uchylają się od wykonywania obowiązków nałożonych decyzjami i sukcesywnie oraz skutecznie dokonują poprawy warunków pracy w swoich zakładach. Jedynie w jednym przypadku zaistniała konieczność zastosowania dodatkowych środków restrykcyjnych w celu przymuszenia do wykonania nakazów ujętych w decyzji poprzez nałożenie kary pieniężnej w postaci grzywny, co skutkowało ostatecznym wykonaniem obowiązków ujętych w wydanej decyzji usterkowej.

Podsumowanie – środki zastępcze:

W 2019 r. w wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych nie stwierdzono na terenie powiatu biłgorajskiego procederu wytwarzania czy wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Poziom zatruc lub też podejrzeń zatruc środkami zastępczymi był zdecydowanie niższy w porównaniu z poprzednimi latami, nie odnotowano przypadków ciężkich zatruc czy zgonów z powodu zatruc.

Biorąc pod uwagę liczbę prowadzonych postępowań administracyjnych w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi oraz liczbę zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi należy stwierdzić, że problem znacznie zmalał na sile. Wpływ na taką sytuację ma niewątpliwie zmiana ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W roku 2019 r. kontynuowano współpracę z Policją oraz jednostkami samorządowymi i placówkami oświatowymi w zakresie wypracowania wspólnych działań mających na celu ograniczenie skali problemu.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia

Do zadań sekcji Nadzoru P/Epidemicznego należy:

- nadzór p/epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych,
- nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych w Polsce i procesem dystrybucji szczepionek do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad obowiązkiem poddawania się szczepieniom ochronnym,
- nadzór nad warunkami higieniczno - sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

W 2019 r. pod nadzorem Sekcji Nadzoru P. Epidemicznego były następujące obiekty:

Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze - 61.

Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne :

1) Szpitalne: Szpital „ARION” Szpitale sp. z o.o. w upadłości ZOZ w Biłgoraju - w upadłości z następującymi oddziałami :

1. Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Urazowo-Ortopedycznym,/33 łóżka
2. Ginekologiczno - Położniczy/37 łózek
3. Oddział Neonatologiczny/ 15
4. Oddział Pediatriczny /15
5. Oddział Chorób Wewnętrznych/35
6. Oddział Neurologiczny/31
7. Oddział Rehabilitacji Neurologicznej/8
8. Oddział Obserwacyjno-Zakaźny/20
9. Oddział Chorób Płuc i Gruźlicy/25
10. Oddział Kardiologiczny /30
11. Oddział Rehabilitacji /12
12. Blok Operacyjny
13. Sterylizatornia

RAZEM szpital 261 łózek

2) Inne niż szpitalne: 2

3) Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne / Przychodnie, Ośrodki zdrowia, Poradnie, Ambulatoria z izbą chorych /: 44

4) Zakłady rehabilitacji leczniczej: 10

5) Inne: 4

Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową: 122

6) Indywidualne praktyki lekarskie dentystyczne: 1

7) Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie: 115, w tym Indywidualne specjalistyczne praktyki dentystyczne: 39

8) Grupowa praktyka lekarska dentystyczna: 1

9) Grupowa i indywidualne praktyki pielęgniarek: 5

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI KONTROLNO - REPRESYJNEJ:

1. W Sekcji Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadzono łącznie **205** kontroli,:

- z zakresu przestrzegania przepisów dot. stanu sanitarno - higienicznego podmiotów leczniczych (**181 kontroli**)

- z zakresu szczepień ochronnych (**24 kontrole**)

Plan pracy w 2019 r. zakładał wykonanie 182 kontroli, w tym 24 z zakresu szczepień ochronnych.

Plan pracy został wykonany zgodnie z harmonogramem. **Wykonano 112,6 % planu.**

Kontrolę kompleksową szpitala- poszczególnych oddziałów przeprowadzono 1 x w roku.

Kontrolę Oddziału Noworodkowego przeprowadzano 2 x w roku.

Kontrole innych podmiotów leczniczych przeprowadzano 1 x w roku.

Skontrolowano 123 obiekty spośród 182. Niektóre niezabiegowe podmioty kontrolowane są co 2 lata.

DECYZJE MERYTORYCZNE:

W 2019 r. wydano **12 decyzji** nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:

a) Szpital: 2 decyzje

b) Przychodnie: 6 decyzji

Łącznie: 8 decyzji

2. Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową:

c) Indywidualne specjalistyczne praktyki dentystyczne: 4 decyzje

Łącznie: 4 decyzje

Mandatów karnych nie nakładano w nadzorowanych obiektach opieki zdrowotnej.

Decyzji dotyczących zamknięcia placówek medycznych nie wydano.

Gromadzenie, transport, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych w odniesieniu do placówek lecznictwa otwartego.

Postępowanie odpadami medycznymi było podobne jak w roku ubiegłym. Firma „EKO TOP ”, odbiera odpady medyczne i bezpośrednio dostarcza do spalarni i utylizuje.

W zakresie postępowania z odpadami medycznymi w 2019 r. wydano decyzję natychmiastową dotyczącą niewłaściwych warunków przechowywania odpadów.

Zagadnienia dotyczące odpadów w placówkach służby zdrowia są monitorowane w czasie bieżących kontroli. Transport odpadów medycznych zakaźnych na terenie szpitala odbywa się pojazdem typu ‘Melex’ przeznaczonym wyłącznie do tego celu. Z terenu powiatu materiały zwożone są 1 lub 2 x w tygodniu. Postępowanie z materiałem zakaźnym w prywatnych gabinetach jest podobne. Wszystkie materiały zakaźne gromadzone są zbiorczo w pomieszczeniu przy nieczynnej spalarni szpitalnej w Biłgoraju /ARION/ Odpady medyczne z placówek służby zdrowia odbierane są przez firmę „MER” /samochód z przyczepką/. Dalszy transport do spalarni w Rzeszowie zapewnia Firma Usługowo-Handlowa „EKO-TOP”. Odpady pozostałe usuwane są do pojemników typ SM-110 lub do kontenerów KP-7 . Placówki posiadają procedury opisujące postępowanie z odpadami.

Ocena wyników czystości mikrobiologicznej oddziałów szpitalnych:

W 2019 r. wykonano badania mikrobiologiczne:

- 82 badania czystości powierzchni
- 51 badań czystości rąk personelu
- 12 badań czystości powietrza na bloku operacyjnym

Razem: 145 badań - obserwuje się wzrost w porównaniu do lat ubiegłych (2019 -120 badań).

Dezynfekcja:

We wszystkich placówkach medycznych (odpowiednio ze względu rodzaj wykonywanej działalności) opracowane są procedury: mycia i dezynfekcji rąk, mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych i bezdotykowych, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym, postępowania po ekspozycji, postępowania z odpadami medycznymi, postępowania z brudną bielizną. Nie stwierdzono podczas przeprowadzania kontroli rozbieżności postępowania z procedurą.

Sterylizacja:

W 2019 r. przeprowadzono za pośrednictwem PSSE w Biłgoraju 216 badań biologicznych wskaźników skuteczności procesu sterylizacji.

Metodyka sprawdzania skuteczności sterylizacji metodą biologiczną- stosowane są testy ‘BBS’, które po ekspozycji w autoklawie przekazywane są do naszej Stacji, a stąd do laboratorium PSSE w Zamościu.

Procedury sterylizacyjne oceniono pozytywnie: przygotowanie sprzętu i materiału do sterylizacji, stosowane systemy opakowań, sposób przechowywania materiału i sprzętu po sterylizacji, terminy ważności wysterylizowanego materiału.

Utrzymanie bieżącej czystości i porządku pomieszczeń:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie utrzymania bieżącej czystości w placówkach leczenia otwartego i zamkniętego. Podczas kontroli zwracano uwagę na procedury sprzątania oraz na pomieszczenie brudownika. Zwracano uwagę na oznakowanie sprzętu porządkowego. Sprzęt przechowywany jest prawidłowo w wydzielonych miejscach. Zaopatrzenie w środki czystościowe nie budzi zastrzeżeń. Postępowanie ze sprzętem po zakończeniu sprzątania jest prawidłowe. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie utrzymania bieżącej czystości.

VII. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego

Porównawcza sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Biłgoraj w latach 2015 - 2019 r.

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań				
		2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
1.	Salmonellozy /A02.0/	31	44	93	45	40
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) A04	31	74	51	40	60
3.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe (ogółem) /A08/	248	150	121	136	550
4.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu ogółem /A09/	39	69	98	78	176
5.	Krztusiec /A37/	3	6	3	0	1
6.	Płonica /A38/	23	20	13	38	80
7.	Choroba meningokokowa (ogółem) /A39 (...)/	0	0	1	1	0
8.	Borelioza z Lyme /A69.2/	85	119	141	27	48
9.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień /Z20.3, Z24.2;Z28/	16	30	22	23	14
10.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych /A87.0, A87.1-9, B02.1,B00.3/	0	0	1	2	0
11.	Ospa wietrzna /B01/	229	294	300	389	762
12.	Różyczka /B06/	1	0	0	0	0
13.	WZW A /B15/	0	0	1	0	0
14.	WZW B (ogółem)	6	5	4	1	4

	/B16, B18/					
15.	WZW C /B17.1, B18.2/	8	7	8	4	4
16.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (ogółem) /A40.3, J13, B95.3/(...)	1	2	0	1	1
17.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu (ogółem) /G01, G04.2, G05.0 G00.2-8,G04.2/	2	0	1	1	2
18.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone /G03.0/	0	0	1	0	2
19.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm /T61, T62.0, T62.1-2/	0	1	0	0	0
20.	Zatrucia pestycydami /T60/	2	1	0	0	1
21.	Grypa A(H1N1) /J09/	0	36	3	0	0

I SCHORZENIA POKARMOWE - zakażenia i zachorowania przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu.

Dur brzuszny - od 2005 roku w rejestrze PSSE nie ma nosicieli.

1. SALMONELLOZY- /A02.0 /

W 2019 r. zarejestrowano 40 zachorowań na Salmonellozę, 34 przypadki wymagały hospitalizacji.

W porównaniu do ubiegłego roku odnotowuje się podobną ilość zachorowań.

Najwięcej zachorowań wystąpiło w mieście Biłgoraj-11, lecz podobnie jak w latach poprzednich pod względem ogólnej liczby zachorowań dominuje wieś - 27 (gmina Łukowa, Obsza i Goraj po 3 zachorowania, w gminach Potok, Księżpol, Frampol, Turobin, Biłgoraj, po 2 zachorowania).

Również w 2019 r. najwięcej zachorowań odnotowano w okresie letnim - w czerwcu: 9 zachorowań.

Sezonowość ostatnich 5-ciu lat wg daty zachorowania przedstawia się następująco:

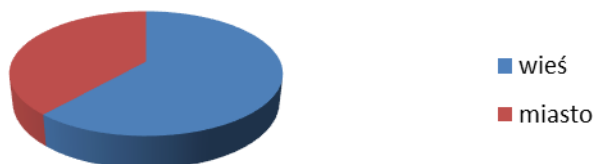
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2014	-	-	2	-	-	1	3	2	1	1	7	-
2015	1	-	2	1	2	3	10	2	3	-	5	2

2016	2	3	3	-	2	6	8	8	7	3	-	2
2017	-	-	3	59	4	3	-	6	11	6	5	1
2018	1	2	-	2	2	-	10	5	7	5	9	2
2019	-	1	2	1	2	9	4	5	4	6	5	1

Podział wg miejsca zamieszkania i płci:

	Wieś	Miasto	Kobiety	Mężczyźni
2015	22	9	21	10
2016	33	11	21	23
2017	65	28	53	40
2018	28	17	24	21
2019	27	13	19	21

Podział wg miejsca zamieszkania

podział wg płci

Zachorowania z podziałem na płeć są na porównywalnym poziomie: mężczyźni 21, kobiety 19 zachorowań.

Zachorowania wg wieku:

Odnotowano porównywalną ilość zachorowań: w przedziałach wiekowych 0-10 wystąpiło 19 zachorowań oraz w przedziale 20-75 zachorowało 18 osób. W ubiegłym roku odnotowano najwięcej zachorowań w wieku od 20-75 lat- 29 przypadków na 45 wszystkich zachorowań.

Typy serologiczne:

Na 40 zachorowań potwierdzono 39 serotypów *S. Enteritidis* oraz 1 serotyp *S. Hadar*.

O spowodowanie zakażenia podejrzewa się najczęściej spożycie zakażonych pałeczkami salmonelli jaj kurzych nieznanego pochodzenia lub potraw sporządzonych z ich użyciem bez właściwej obróbki termicznej.

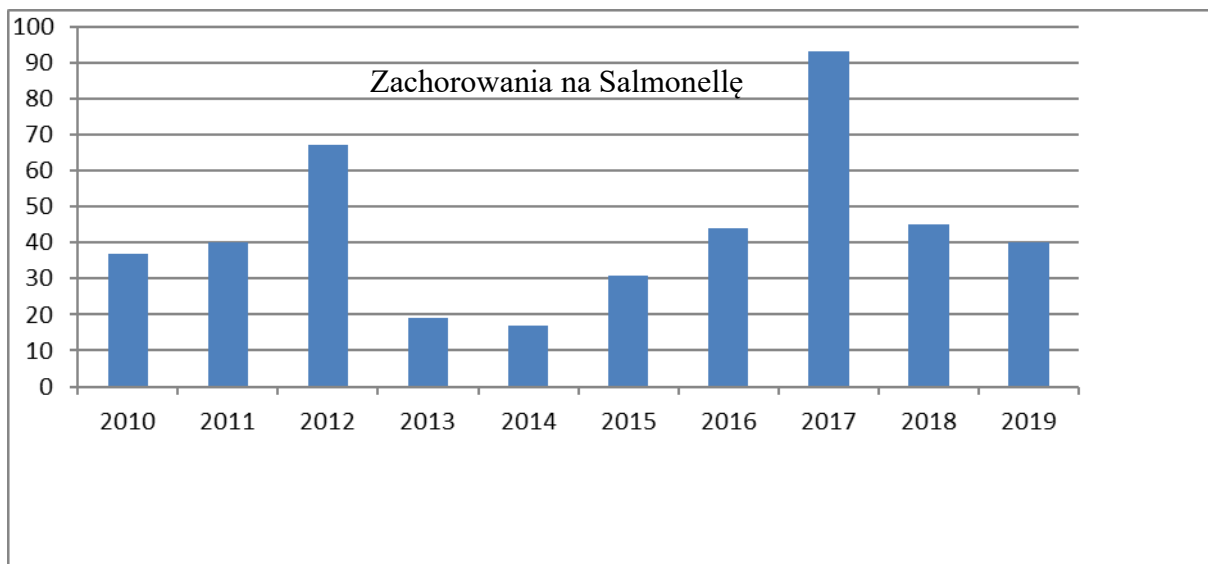
Zarejestrowano 2 nosicieli salmonellozy *S. Enteritidis*.

Zwraca się nadal uwagę na brak diagnostyki laboratoryjnej w zachorowaniach stwierdzanych ambulatoryjnie. Lekarze rodzinni sporadycznie zlecają badania bakteriologiczne. Prywatne badania są drogie i pacjenci we własnym zakresie sporadycznie decydują się na ich przeprowadzanie. Dodatkowo posiewy uzyskuje się głównie od osób hospitalizowanych. W związku z powyższym należy nadal prowadzić działania profilaktyczne, szczególnie z zakresu oświaty zdrowotnej.

Zachorowania na salmonellozę są bardzo szczegółowo analizowane, ze względu na niekorzystne wskaźniki porównawcze ze wskaźnikami wojewódzkimi krajowymi.

Zachorowania zarejestrowane w latach 2011- 2019 r.:

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
liczba zachorowań	40	67	19	17	31	44	93	45	40
wskaźnik powiatu	34,9	37,8	63,66	18,1	16,26	29,7	90,03	43,79	39,15
wsk. Polski	25	22,71	21,46	19,24	21,81	22,42	26,04	25,95	24,06

2. Zbiorowe zatrucia:

W 2019 r. zarejestrowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, gdzie czynnikiem etiologicznym była *Salmonella Enteritidis*.

Ognisko wystąpiło w gminie Łukowa, w mieszkaniu prywatnym, gdzie przygotowano na obiad naleśniki z serem. W ognisku narażonych było 6 osób. Przebadano wszystkie osoby uczestniczące w spotkaniu, u 3 potwierdzono pałeczki *Salmonella Enteritidis*. Prawdopodobnym nośnikiem zachorowań był ser z surowym żółtkiem użyty do naleśników własnego wyrobu. W ognisku uczestniczyło 6 osób w tym 2 dzieci, które były hospitalizowane.

Wydano 8 decyzji administracyjnych z zakresu profilaktyki schorzeń pokarmowych.

INNE BAKERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE /A04/

Łącznie odnotowano 60 zachorowań. Nastąpił wzrost o 20 zachorowań, w porównaniu do ubiegłego roku.

Obserwuje się dwukrotny wzrost zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*.

W 2019 r. zarejestrowano 56 zachorowań w tym wszystkie hospitalizowane, z czego 36 osób w przedziale wiekowym od 65 i więcej lat, 14 osób w przedziale 40-64, pozostałe 8 osób to zachorowania pojedyncze do 29 lat. Zachorowania dotyczyły 41 kobiet i 15 mężczyzn. Więcej zachorowań wystąpiło na wsi - 38, a w mieście 18. W związku ze wzrostem zachorowań w szpitalu są opracowywane i wdrażane procedury mające zapobiec rozprzestrzenianiu zakażeń. Przeprowadzane są kontrole wewnętrzne sprawdzające realizację procedur przez pielęgniarkę epidemiologiczną oraz zewnętrzne przez naszą stację.

Zapadalność w powiecie 54,81, natomiast w Polsce 29,43.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Clostridium difficile</i>	4	22	69	50	27	56

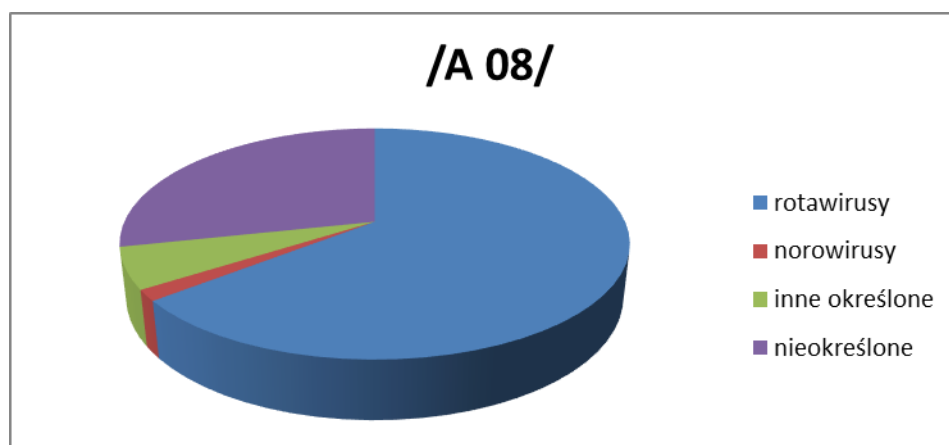
Ponadto w 2019 r, zarejestrowano 1 zachorowanie wywołane przez *Campylobacter* i 1 zachorowanie wywołane przez *Yersinia enterocolitica*.

INNE BAKTERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE /A05/ - nie było

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE /A 08/

Łącznie stwierdzono 547 zachorowań. Zarejestrowano czterokrotny wzrost zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku, gdzie było 136 zachorowań.

- rotawirusy: 167 było 40 zachorowań
- norowirusy: 4 było 6 zachorowań
- inne określone: 15 było 16 zachorowań
- nieokreślone: 74 zachorowania

W 2019 r. przeciwko biegunce rotawirusowej zaszczepiono 95 dzieci.

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO - JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

W 2019 r. zgłoszono 176 zachorowań, w tym 30 przypadków dotyczyło dzieci do lat 2.

19 osób było hospitalizowanych.

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił ponad dwukrotny wzrost zachorowań. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w przedziale wiekowym 0-10 lat 89 zachorowań, 59 zachorowań w przedziale 11-50 i powyżej 51 lat - 29 zachorowań.

BOTULIZM /A05.1/ Brak zachorowań.

TEŻEC /A35/ Brak zachorowań.

KRZTUSIEC /A 37/ 1 zachorowanie

Wskaźnik powiatu - 0,98. Zachorowanie wystąpiło na wsi. Dziecko szczepione /3 dawki/.

W 2018 r. nie było zachorowań na krztusiec.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
L. zachorowań	0	3	6	3	0	1

PŁONICA /A38/

W 2019 r. zgłoszono 80 przypadków zachorowań na płonicę. Obserwujemy dwukrotny wzrost zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
L. zachorowań	25	23	20	13	38	80
Zapadalność powiat	23,9	22,1	19,3	12,5	36,9	78,3
Zapadalność Polska	59,4	69,5	53,0	42,7	48,8	54,25

Są to zachorowania bez potwierdzeń laboratoryjnych.

CHOROBA MENINGOKOKOWA- POSOCZNICA /A39.2/

W 2019 r. nie było zachorowań

RÓŻA /A 46/

Zarejestrowano 18 przypadków zachorowań - wszystkie możliwe, bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W tym 9 osób było hospitalizowanych. Natomiast w 2018 było 11 zachorowań.

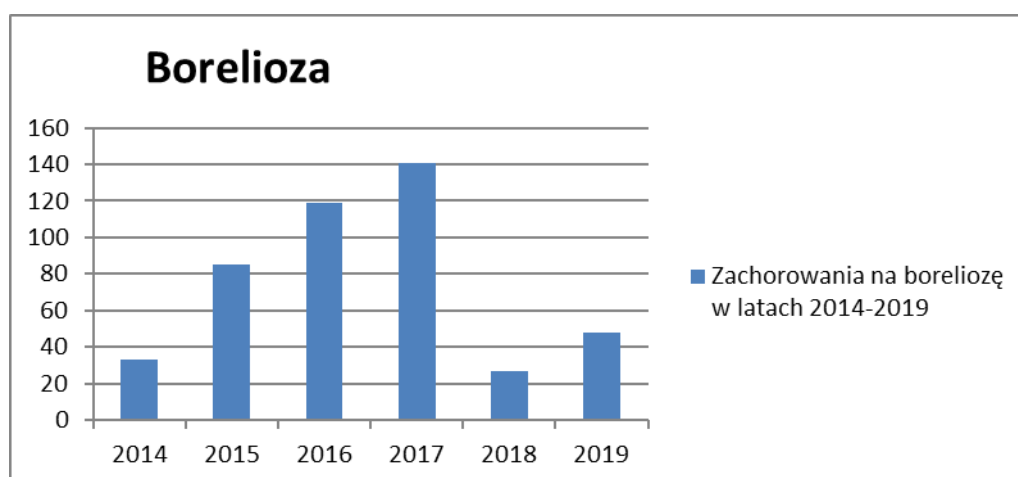
GARDIOZA /A07.1/

W 2019 r. nie było zachorowań, natomiast w 2018 r. były 4 zachorowania.

BORELIOZA /A69.2/

W 2019 r. obserwuje się znaczny wzrost liczby zachorowań na boreliozę na terenie powiatu biłgorajskiego. Obserwowany na terenie powiatu wzrost rozpoznań boreliozy można łączyć ze wzrostem świadomości ludzi, którzy zgłaszają się do lekarza pierwszego kontaktu po ugryzieniu przez kleszcza.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
L. zachorowań	33	85	119	141	27	48

Zarejestrowano 48 zachorowań /wsk. pow. 46,98/ na boreliozę, w tym 25 przypadków potwierdzonych i 15 hospitalizowanych. Najwięcej zachorowań odnotowano w gminie Józefów, gminie Biłgoraj, mieście Biłgoraj, gminie Goraj i gminie Potok Górny. Zachorowało 31 kobiet i 17 mężczyzn. Najwięcej zachorowań -31, w przedziale wiekowym 51-74 lata. Dominują zachorowania na wsi - 33.

Jest duża poprawa w zakresie dostępności do diagnostyki boreliozy. Prowadzone będą nadal działania oświatowe z zakresu epidemiologii boreliozy i metod jej zapobiegania. Jedyną skuteczną metodą zapobiegania jest noszenie odpowiedniej odzieży podczas poruszania się po terenach zadrzewionych i zalesionych oraz stosowanie repelentów.

Stwierdzono 6 chorób zawodowych z powodu boreliozy na terenie powiatu.

Wszystkie zachorowania podobnie jak narażenie występowały na terenie całego powiatu.

<i>Rok</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Zapad. powiat</i>	<i>37,8</i>	<i>41,8</i>	<i>48,8</i>	<i>64,8</i>	<i>31,56</i>	<i>81,66</i>	<i>114,8</i>	<i>136,5</i>	<i>26,3</i>	<i>46,98</i>
<i>Zapad. Polska</i>	<i>23,58</i>	<i>23,98</i>	<i>22,86</i>	<i>33,12</i>	<i>36,01</i>	<i>35,4</i>	<i>55,22</i>	<i>56,2</i>	<i>52,4</i>	<i>53,66</i>

STYCZNOŚĆ I NARAŻENIE NA WŚCIEKLIZNĘ/ POTRZEBA SZCZEPIEŃ /Z20.3, Z24.2; Z28

Zaszczepiono przeciwko wściekliznie w 2019 r. 14 osób / w ubiegłym roku 23 osoby/. Od 2008 roku nie było przypadku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt. Nadal propagowane są materiały oświatowe dotyczące profilaktyki tej jednostki chorobowej. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną. Najwięcej pokąsań zarejestrowano w m. Biłgoraj - 23 i gminie Biłgoraj - 18, w gminach: Turobin - 12, Józefów - 10, Frampol - 8, Teresopol - 7, oraz po 6 pokąsań w gminach – Potok, Obsza, Biszczka, Tarnogród i Goraj.

Wywiady epidemiologiczne /115/ przeprowadzono głównie z powodu narażenia z podejrzanymi psami /96 /, kotami /15 /, wiewiórkami /2, szczurami /1/, nieznanymi /1/.

Szczepienia p/wściekliznie wdrażane były głównie z powodu kontaktu z psami /8 / i kotami /2/, szczurami /1/, wiewiórka /2/ i nieznanymi /1/.

wskaźnik powiatu: 13,7

wskaźnik Polski: 20,98

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU /A84/- od 2014 r. nie ma zgłoszeń.

INNNE WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU– brak zgłoszeń.

WIRUSOWE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH INNE OKREŚLONE I NIEOKREŚLONE /A87.1/- nie było zachorowań

BAKTERYJNE ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH INNE, NIEOKREŚLONE-
w 2019 r. 2 zachorowania.

CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ *Streptococcus pneumoniae*- zapalenie opon mózgowych- nie było zachorowań

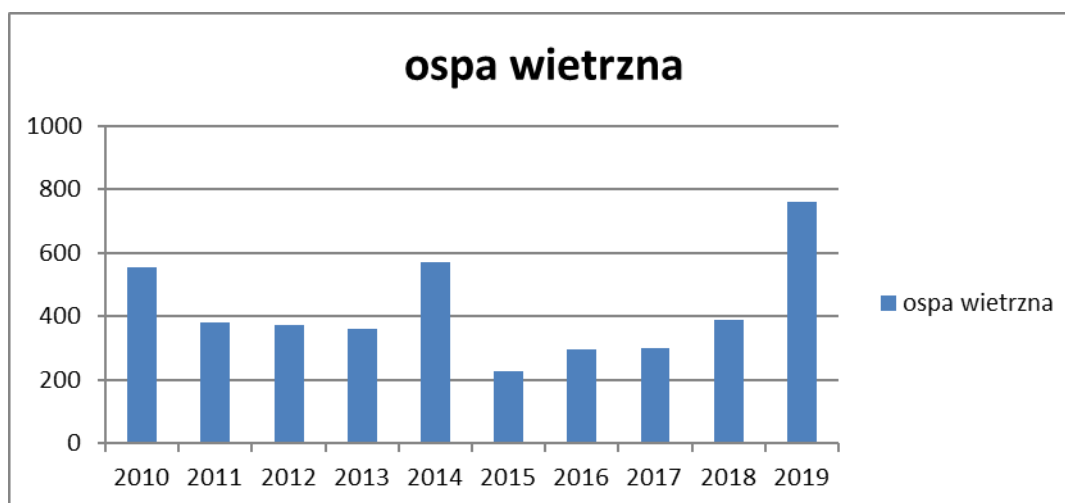
OSPA WIETRZNA /B 01/

W 2019 r. zarejestrowano 762 przypadki w tym 6 hospitalizowanych. Nastąpił dwukrotny wzrost zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku.

Wskaźnik powiatu wynosi 745,83, a Polski 469,86.

Zachorowania na przełomie lat 2010 - 2019 r.:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba zachorowań	555	382	371	360	569	229	294	300	389	762

Zachorowały osoby nie szczepione przeciwko ospie.

Najwięcej zachorowań dotyczy dzieci w przedziale wiekowych od 0 nawet do 14 lat /699/.

Inaczej niż w ubiegłym roku najwięcej zachorowań wystąpiło w miesiącach styczeń - czerwiec.

Najwięcej zachorowań wystąpiło na wsi - 583 zachorowań, w mieście - 179 zachorowań.

Zachorowania dotyczyły 387 mężczyzn i 375 kobiet.

Zaszczepieni przeciwko ospie, w poszczególnych latach:

- w 2016 r. zaszczepiono 23 dzieci

- w 2017 r. zaszczepiono 33 dzieci

- w 2018 r. zaszczepiono 37 dzieci

- w 2019 r. zaszczepiono 42 dzieci

ODRA /B05/

Ostatnie zarejestrowane przypadki były w 2007 roku.

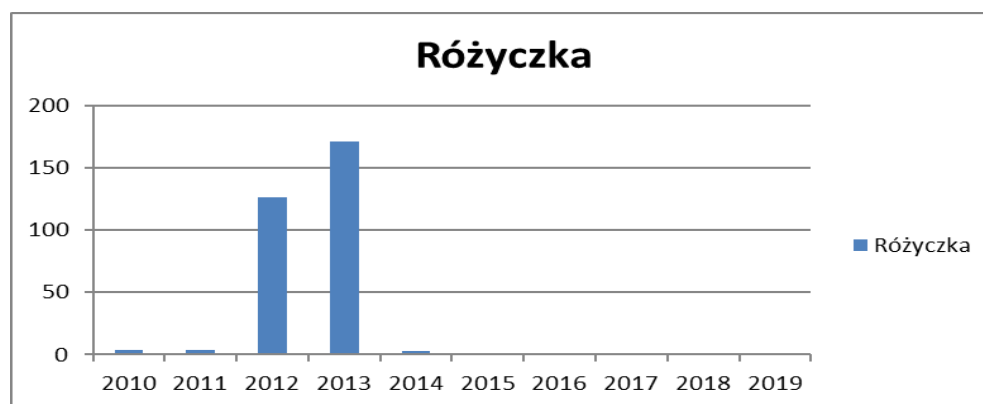
W 2019 r. - zarejestrowano 1 przypadek potwierdzony u osoby mieszkającej za granicą, która po wykonaniu badań wyjechała.

RÓŻYCZKA /B06/

Po epidemii wyrównawczej z 2012 - 2013 r. i pojedynczych zachorowaniach w 2014 r. - w 2018 r. nie zarejestrowano zachorowań.

Zachorowania na różyczkę od 2010 r.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba zachorow.	4	4	126	171	3	1	0	0	0	0

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

Nie zarejestrowano zachorowań ostrych, wyłącznie przewlekłe.

WZW A - nie zgłoszono.

Epidemia WZW A w powiecie biłgorajskim była w 1998 roku.

WZW B – 4 zachorowania.

Sytuacja epidemiologiczna jest ustabilizowana dzięki szczepieniom.

WZW C- 4 zachorowania.

Łącznie 8 zachorowań na WZW B i C może nasuwać wniosek, iż walka z zakażeniami krwiopochodnymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych staje się coraz bardziej skuteczna. Duży wpływ może mieć również coraz większa świadomość społeczeństwa.

Zachorowania na WZW B i C w ciągu ostatnich lat

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
WZW B	1	2	1	0	1	6	5	4	1	4
WZW C	2	3	1	5	10	8	7	8	4	4
Razem	3	5	2	5	11	14	12	12	5	8

ŚWINKA /B26/

Zachorowania w poszczególnych latach:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba zachorowań	5	3	7	2	3	3	3	3	2	2

Zgłoszono 2 zachorowania w 2019 r., podobnie jak w 2018 r. Sytuacja epidemiologiczna pod względem zapadalności na świnkę jest korzystna i ustabilizowana w powiecie i Polsce.

Zachorowania wg wskaźników

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015r	2016	2017	2018	2019
Zapad. powiat	4,7	2,8	6,6	1,9		2,8	2,9	2,9	1,9	1,95
Zapad. Polska	7,2	6,7	7,2	6,3	6,5	5,7	5,1	4,3	4,1	3,48

BĄBLOWICA /B67/

W 2019 r. zarejestrowano 1 potwierdzone zachorowanie, podobnie jak w 2018 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju otrzymuje na bieżąco informacje od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju o przypadkach bąbłowicy u świń, wykrytych w badaniu poubojowym. Sytuacja taka wymaga wykrycia przez Inspekcją Weterynaryjną źródła

zakażenia. W miejscowościach, gdzie stwierdzana jest bąblowica rozsyłane są materiały oświatowe dotyczące objawów i profilaktyki.

TULAREMIA /A21/- brak zachorowań.

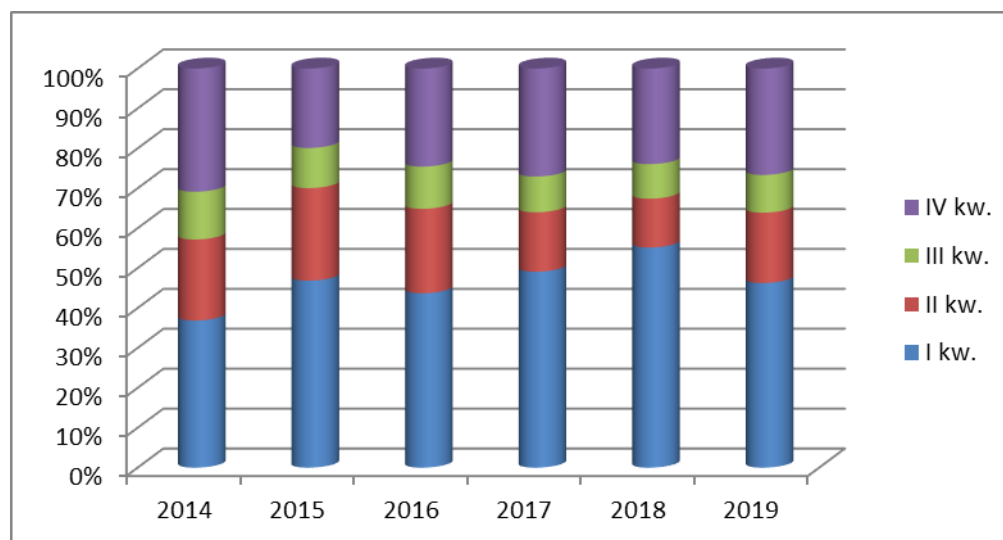
Ostatnio wystąpił 1 przypadek w 2017 r.

GRYPA

W sprawozdaniach Mz- 55 zarejestrowano:

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I kwartał	1440	2042	1831	2338	2573	1646
II kwartał	793	1011	886	709	571	627
III kwartał	467	438	443	427	403	336
IV kwartał	1205	867	1029	1288	1117	948
Ogółem	3905	4358	4189	4762	4664	3557

Zachorowania na grypę wg kwartałów

Obserwujemy wzrost zachorowań na grypę w porównaniu do ubiegłego roku. Potwierdzono laboratoryjnie 3 przypadki zachorowań na grypę, w tym 1 typu A i 2 przypadki typu B. Szczepienia p/grypą w powiecie biłgorajskim, w poszczególnych latach:

2015 r.-1573 osoby

2016 r.- 2195 osób

2017 r.- 2288 osób

2018 r.- 2780 osób

2019 r.- 2849 osób

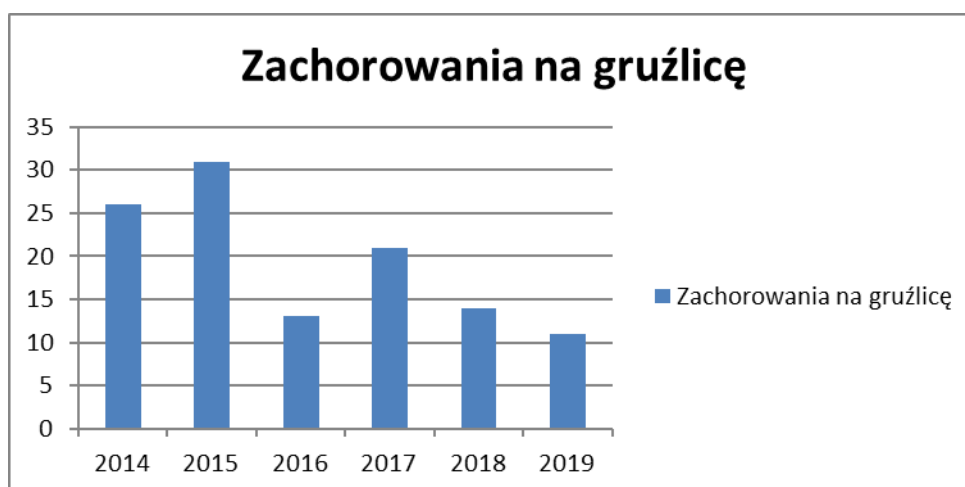
GRUŻLICA

Dane z nadzoru epidemiologicznego nad chorymi na gruźlicę i ich otoczeniem w 2019 r.

powiat biłgorajski		Liczba decyzji w celu zobowiązania do poddania się chorego: 1) hospitalizacji 2) leczenia ambulatoryjnego	Liczba osób skierowanych na badania priorytet wysoki	Liczba osób skierowanych na badania priorytet średni	Liczba osób skierowanych na badania priorytet niski	Badania wykonane tylko w POZ	Badania wykonane w Poradniach Specjalistycznych	Rodzaj badań	Sposób kierowania na badania przez PPIS	Liczba osób które nie zgłosiły się na badania	Ogniska
Lp. chorzych	Lp. pracowników										
11	5	0	35	0	0	9	27	a) RTG- 30 b) Testy IGRA-2 c) Testy Quantiferon T-SPOT- TB- 1 Quantiferon Gold- 1 GeneXpert	pisma	0	0

Zachorowania na gruźlicę w poszczególnych latach:

Rok	2014	2015r	2016	2017	2018	2019
Liczba zachorowań na gruźlicę	26	31	13	21	14	11

Łącznie w 2019 r. zarejestrowano 11 przypadków zachorowań i 1 zgon. Nastąpił znaczny spadek zachorowań w porównaniu do ubiegłego roku.

Spośród 11 zachorowań:

- 5 osób prątkujących
- 6 osób z dodatnim posiewem
- 2 osobom wykonano próby tuberkulinowe (2 próby dodatnie)
- 4 osobom rozpoznano gruźlicę płucną BK(+)
- 1 osobie rozpoznano gruźlicę poza płucną BK(+)

Zestawienie zachorowań na gruźlicę wg płci, wieku i miejsca zamieszkania:

wiek	płeć		Razem
	K	M	
0-4			
5-9			
10-14			
15-19			
20-29	1	0	1
30-39	1	1	2
40-49	2	3	5
50-59	0	2	2
60-64	0	1	1
65+			
Razem	4	7	11
Miejsce zamieszkania:			
miasto	2	2	4
wieś	2	5	7
Razem	4	7	11

Podsumowując: 4 osoby pochodzą z miasta, a 7 ze wsi, utrzymuje się nadal tendencja większej liczby zachorowań na gruźlicę na wsi. W dalszym ciągu choruje więcej mężczyzn niż kobiet, lecz jest to niewielka przewaga. Najwięcej chorych zarejestrowano w przedziale wiekowym 40-49 lat i powyżej.

Zachorowania występowały: w gminie Biłgoraj - 2, Józefów - 2, Turobin - 4 , Księżpol - 1 oraz w mieście Biłgoraj - 2.

Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi i osobami ze styczności. Podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych udziela się informacji o profilaktyce gruźlicy, oraz rozdysponowuje się ulotki. Dochodzenia epidemiologiczne mają na celu ustalenie i likwidację źródła zakażenia oraz przerwanie dróg szerzenia. Problem zwalczania gruźlicy wymaga współpracy z władzami samorządowymi.

CHOROBY WENERYCZNE:

W 2019 r. zarejestrowano 2 zachorowania na kiłę wczesną i 1 nieokreśloną.

HIV:

W 2019 r. zarejestrowano 1 zachorowanie, podobnie jak w 2018 r.

Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2019 r. zarejestrowano 1 zgon.

A16.0	Gruźlica płuc
-------	---------------

Realizacja programów zapobiegania odrze (liczba zgłoszonych podejrzeń, wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa):

W 2019 r. wysłano do badań wirusologicznych PZH w Warszawie próbki pobrane od osoby hospitalizowanej w szpitalu biłgorajskim z rozpoznaniem „podejrzenia odrzy” - wynik ujemny.

Realizacja zadań z zakresu nadzoru nad ostrymi porażeniami wiotkimi (liczba zgłoszonych podejrzeń, liczba wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa.)

- brak zgłoszeń.

Dane o zarejestrowaniu chorób występujących sporadycznie, oraz chorób zawlekanych z innych stref klimatycznych.

- brak zgłoszeń.

WNIOSKI:

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2019 roku na terenie powiatu biłgorajskiego uległa pogorszeniu w porównaniu do ubiegłego roku.

Z chorób zakaźnych nawracających w całej Polsce zarejestrowano 1 przypadek odry u osoby przebywającej na stałe za granicą, a będącej przejazdem w Polsce.

Mimo spadku liczby zachorowań schorzeń pokarmowych nadal sporym problemem są: salmonellozy i biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. W bieżącym roku nastąpił ponad dwukrotny wzrost zachorowań na biegunki szczególnie u osób starszych.

Na uwagę zasługuje czterokrotny wzrost zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe, szczególnie rotawirusy i zakażenia wirusowe nieokreślone.

Podobnie jak w ubiegłym roku obserwuje się poprawę sytuacji w zakresie zagrożenia wścieklizną. Pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie, dotyczącej braku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt, problem wałęsających się psów jest ciągle aktualny.

W zakresie zachorowań na WZW B i C dostrzega się nieznaczny wzrost zachorowań. Zarejestrowano dwukrotny wzrost zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*.

Odnotowano dwukrotny wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Liczba dzieci zaszczepionych przeciwko ospie jest znikoma. Na terenie powiatu głównie są szczepione dzieci z grup ryzyka.

Obserwuje się znaczny wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Jest ona przyczyną chorób zawodowych wśród rolników i leśników, w 2019 r. stwierdzono chorobę zawodową u 6 osób. Profilaktyka boreliozy nadal wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej.

Pomimo zmniejszenia liczby zachorowań na gruźlicę w porównaniu do zeszłego roku, nadal jest ich dużo i należy dążyć do ich zmniejszenia.

Podobnie jak w latach ubiegłych planuje się kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Na terenie powiatu nie było zachorowań przywleczonych z innych krajów, które dotychczas u nas nie występowały.

Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

W 2019 r. roku Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego przeprowadziła 405 wywiadów epidemiologicznych.

Wydano 8 decyzji administracyjnych dotyczących profilaktyki schorzeń pokarmowych.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

a) uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania.

W tym zakresie w roku 2019 wydano 9 opinii.

b) rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresu raportu zgodnie z ustawą.

W roku 2019 wydano 14 opinii sanitarnych w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz 1 opinię odnośnie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ustalenia zakresu raportu.

c) wydawanie uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W roku 2019 nie wydawano uzgodnień w tym zakresie.

d) uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2019 uzgodniono 10 projektów.

e) uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2019 wydano 1 uzgodnienie w tym zakresie.

Nie wydano uzgodnień negatywnych w zakresie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania.

W roku 2019 wydano 35 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.

3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części w trybie art. 56 ustawy prawo budowlane. Ponadto podczas realizacji ważniejszych inwestycji prowadzone są kontrole budów.

W roku 2019 uczestniczono w odbiorze 44 obiektów budowlanych oraz dokonano jednej kontroli budowy. W 9 odbieranych obiektach budowlanych stwierdzono usterki lub niedoróbki natury higieniczno-zdrowotnej.

Ponadto uczestniczono wspólnie z nadzorem bieżącym higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku w 10 kontrolach wspólnych dotyczących głównie zatwierdzenia i wpisu do rejestru podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji lub dystrybucji artykułów żywnościowych po przeprowadzonych remontach istniejących obiektów.

4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych.

W tym zakresie w roku 2019 wydano 3 opinie oraz 1 zaświadczenie, w tym między innymi:

- wydano 1 opinię o spełnieniu wymagań sanitarnych pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na salon kosmetyczny,
- wydano 1 opinię o spełnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy dla placówki oświatowej,
- wydano 1 opinię dotyczącą przydatności pomieszczeń i urządzeń hurtowni weterynaryjno-zoologicznej z dystrybucją leków weterynaryjnych,
- wydano 1 zaświadczenie dotyczące spełnienia wymagań sanitarnych dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na magazyn broni i amunicji.

5. Ilość wydawanych opinii przez nadzór zapobiegawczy jest uzależniona od czynników zewnętrznych.

W 2019 roku wydano ogółem 126 opinii oraz przeprowadzono 59 kontroli w ramach działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Podsumowanie:

Należy stwierdzić, że w roku 2019 nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Samorządy gminne, korzystając z dofinansowania na lata 2015-2020 zajęły się rozbudową i modernizacją odnawialnych źródeł energii wraz z wymianą starych kotłów centralnego ogrzewania. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego obiektów żywnościowych, zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp.

IX. Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia

Do zadań sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia należy w szczególności:

- inicjowanie, koordynowanie, monitorowanie i ocenianie działalności oświatowo – zdrowotnej prowadzonej w placówkach oświatowo – wychowawczych i zakładach opieki zdrowotnej oraz wspieranie realizacji zadań wynikających z bieżących potrzeb zdrowotnych w środowiskach lokalnych,
- realizacja programów edukacyjnych i kampanii społecznych w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób o zasięgu krajowym, wojewódzkim, lokalnym skierowanych do wybranych grup społecznych,
- nawiązywanie współpracy w zakresie realizacji zadań, ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych oraz organizacji pozarządowych, realizujących zadania w zakresie ochrony zdrowia,
- opracowywanie materiałów informacyjnych związanych z realizowanymi działaniami,
- popularyzowanie w społeczeństwie najważniejszych uwarunkowań zdrowia, jego zagrożenia, zasad i metod profilaktyki.

W roku 2019 przeprowadzono 60 wizytacji i 161 porad dotyczących działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia.

Informacje dotyczące Światowego Dnia Zdrowia 2019 pod hasłem „Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej” opublikowano w Biłgorajskiej Telewizji Kablowej.

Wystosowano „Listy intencyjne” do Starostwa Powiatowego, Urzędów Miast i Wsi w powiecie, przesłano informację do NZOZ (e-mail).

Urząd Miasta Biłgoraj w ramach „Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w mieście Biłgoraj na lata 2018-2021”, wspólnie z Zakładem Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarska „KONSYLIIUM” zorganizował konferencję podczas której przedstawiono działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju w profilaktyce zakażeń HPV” - programu edukacyjnego pn. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok: profilaktyka raka szyjki macicy”.

Koordynowano realizację 8 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz 12 akcji o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa.

Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są, obok chorób zakaźnych, choroby niezakaźne, takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia (w tym środki zastępcze), cukrzyca i inne.

Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, oraz akcji interwencyjnych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Profilaktyka tych chorób realizowana jest poprzez programy/akcje:

o zasięgu ogólnopolskim:

- Profilaktyka HIV/AIDS - w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV.
W 2019 roku działania edukacyjno-informacyjne nawiązywały do prowadzonej w poprzednich latach akcji pod hasłem „Mam czas rozmawiać”. Kampania adresowana była do osób w różnym wieku i płci. Ideą kampanii było zainicjowanie dialogu między pokoleniowego o zdrowiu.
W ramach obchodów 1 grudnia Światowy Dzień AIDS realizowano działania edukacyjno-informacyjne powiązane z „Europejskim Tygodniem Testowania”. Zachęcano do skorzystania z bezpłatnej i skutecznej terapii dla pacjenta (wykonanie testu). Zamieszczono na stronie internetowej i facebooku baner graficzny, przekazano informacje do prasy lokalnej i telewizji kablowej. Dostarczono materiały edukacyjne do 6 szkół średnich (broszurki – 180 szt., książeczki - 60 szt., zakładki – 60 szt., podkładki - 60szt.).
Edukacją medialną objęto ok. 1500 osób. W ramach profilaktyki HIV/AIDS realizowanej w placówkach nauczania i wychowania - edukacją objęto 552 uczniów z 2 szkół ponadpodstawowych.
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce adresowany jest do ogółu społeczeństwa. Celem głównym jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).
Realizowane są 2 programy edukacyjne:
 - „Czyste powietrze wokół nas”
 - „Bieg po zdrowie”W roku 2019 realizowane były dwie akcje antytytoniowe:
 - „31 Maja Światowy Dzień bez Tytoniu”W ramach tego dnia zorganizowano Punkt informacyjno- edukacyjny przed budynkiem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju we współpracy z Medycznym Studium Zawodowym połączony z oznaczaniem parametrów zdrowia (ciśnienie krwi – 95, poziom cukru we krwi – 91, tlenek węgla w wydychanym powietrzu – 45). Rozdawano ulotki i broszurki o różnej tematyce prozdrowotnej.
 - „Światowy Dzień Rzucania Palenia” (21 listopada, zawsze 3 czwartek listopada).

- Przedszkolny program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas” adresowany jest do pięciolatków i sześciolatków. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program realizowany w 8 przedszkolach i w 47 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, edukacją objęto 1425 dzieci i 959 rodziców.
- Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie” adresowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej. Skierowanie programu do tej grupy wiekowej wynika z badań, prowadzonych w Polsce i wielu krajach na świecie. Wynika z nich, że większość dorosłych palaczy podjęła próbę palenia tytoniu będąc jeszcze nastolatkami (11 lat i poniżej). Celem głównym programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program realizowany w 27 szkołach podstawowych, edukacją objęto 586 uczniów i 558 rodziców.
- Program „Trzymaj Formę” – zapobieganie otyłości i nadwadze poprzez promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej”. W roku 2019 w ramach programu ogłoszono Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o zdrowym stylu życia. Do II etapu powiatowego Konkursu Wiedzy o zdrowym stylu życia zakwalifikowało się 2 uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Biłgoraju. Program realizowany w 26 szkołach podstawowych i 2 gimnazjach w których udział wzięło 2665 uczniów gimnazjów klas III i szkół podstawowych klas V VI, VII, VIII oraz 1370 rodziców poinformowanych bądź też zaangażowanych w realizację programu.
- Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość” realizowany jest w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”. Program adresowany jest do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych w naszym powiecie realizowano już 6 edycje. Program oparty jest na aktywizacji uczestników, którzy w wyniku zadawanych przez prowadzącego pytań, formułują tezy, są autorami komunikatów profilaktycznych. W ramach programu rozpropagowano konkurs pt. „Szkoła wolna od używek” we wszystkich szkołach realizujących program. Program realizowany był w 7 szkołach ponadpodstawowych, edukacją objęto 395 uczniów i 147 rodziców.

o zasięgu wojewódzkim:

- Program edukacyjny pt. „Podstępne WZW” dotyczy profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby, zakażeń wirusem HBV i HCV. Program realizowany jest przez Fundację Gwiazda

Nadziei w partnerstwie z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie pod patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Polskiego Towarzystwa Hepatologicznego. Celem głównym jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Przekazanie informacji na temat ryzyka zakażeń HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie. W roku 2019 program realizowany był w 5 szkołach średnich. Edukacją objęto 822 uczniów i 113 rodziców

- Program edukacyjny pt. „Znamię ! Znam je ?” dotyczy profilaktyki czerniaka. Program realizowany jest przez Fundację Gwiazda Nadziei w partnerstwie z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie pod patronatem Akademii Czerniaka i Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Celem głównym jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka, czynników ryzyka zachorowania na czerniaka, uświadomienie zagrożeń i potrzeby właściwych postaw i zachowań. W roku 2019 program realizowany był w 6 szkołach średnich. Edukacją objęto 1105 uczniów i 233 rodziców.

- Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” program adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne. Program realizowany był w 8 szkołach ponadpodstawowych w którym brało udział 809 uczniów, 429 rodziców i opiekunów oraz 26 nauczycieli.

Odrębnym wątkiem działalności oświatowo-zdrowotnej są działania akcyjne skierowane do szerokiego kręgu odbiorców (ogół społeczeństwa). Są to akcje „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy”, „Rzuć palenie razem z nami”, „Światowy Dzień bez Tytoniu”, „Światowy Dzień Zdrowia”, „Europejski Tydzień Szczepień”, „Europejski Dzień wiedzy o antybiotykach”, „Światowy Dzień AIDS”, „Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze”, „Profilaktyka grypy i choroby meningokokowej”, „Profilaktyka wszawicy”, Profilaktyka zatruc grzybami.

Profilaktyką nowotworową „Badam się mam pewność” objęto 11 zakładów opieki zdrowotnej w powiecie Biłgoraj. Rozdysponowano 2890 ulotek o tematyce antynowotworowej.

Jednym z ważniejszych zadań od kilku lat, a także w roku 2019, były działania w ramach Profilaktyki zatruc grzybami. We współpracy z Sekcją Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku zorganizowano wystawę grzybów połączoną z edukacją na temat grzybów jadalnych

i szkodliwych dla zdrowia. Wystawę odwiedzały dzieci przedszkolne, uczniowie szkół podstawowych i średnich. W czwartek (dzień targowy) wystawę oglądali i zadawali pytania ludzie idący na targowisko. Dzieciom rozdawano kolorowanki z grzybami a młodzieży i osobom dorosłym ulotki i broszurki o grzybach. Porad udzielali pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju (Klasyfikator grzybów świeżych i Grzyboznawca). Edukacja objęto około 1500 osób.

Wdrażając programy edukacyjne i akcje prozdrowotne korzystano z różnych form realizacji tych działań i były to: szkolenia, narady, informacje w TV kablowej, artykuły w prasie lokalnej, konkursy, prelekcje, ekspozycje wizualne, wystawy, imprezy z wyjściem do społeczeństwa, dystrybucja materiałów edukacyjnych, wypożyczanie filmów i pomocy dydaktycznych o tematyce zdrowotnej, ankietyzacja w społeczeństwie.

Powyższe działania zmierzają do pobudzania aktywności prozdrowotnej jednostek na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie oraz do aktywizacji struktur i instytucji na rzecz zdrowia publicznego.

Działanie te realizowano w 104 placówkach oświatowo – wychowawczych i 27 zakładach opieki zdrowotnej, w których przeprowadzano wizytacje oświatowo – zdrowotne, oceniające realizację programów, zadań związanych z promowaniem zdrowego stylu życia i edukacją prozdrowotną realizowaną w placówkach.

Podsumowanie:

Programy edukacyjne są oprzyrządowane w materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienie. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy.

Przy realizacji interwencji programowych i nieprogramowych w placówkach oświatowo – wychowawczych pozyskanych do współpracy, duże wsparcie otrzymujemy od dyrektorów placówek, nauczycieli (koordynatorów szkolnych) odpowiedzialnych za powierzone im zadania, pielęgniarek środowiska szkolnego oraz niektórych samorządów lokalnych.

Współpraca z mediami lokalnym układa się dobrze.

Instytucje działające na rzecz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa powinny zjednoczyć swoje wysiłki, w szczególności we wspieraniu lepszej dostępności do profilaktyki, propagowaniu wiedzy w tym zakresie, promowaniu zdrowia i odpowiedzialnych zachowań w społeczeństwie.